Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета а орган

Ера 15 ЯНВАРЬ
№ 5 (2317).
1959 шу
Мах 20 кеп.

„Переписа гІулакх—ведомственни гІулакх дац, из да Республикан гІулакх, ерригача советски учреждений гІулакх"

(В. И. ЛЕНИН)

Хоржамаш—лоархІаме политически кампани я

ДиаззалагІа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета а ялхаззалагІа хержача моттигашкарча Советий а ха чакхйоалаш латт. Цудухьа РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам баьб 1959 шера, 1 марте, кІирандийнахьа РСФСР Лакхехьарча Совете а Россен Федерацерча краяй, областей, округай, районий, городий, юртий, поселкай къахьегамхой депутатий Советашка а хоржамаш дола аьнна.

Массаз а боккха политически лоархІам болаш гІулакх хиннад РСФСР Лакхехьарча Советеи моттигашкарча Советашкеи хоржамаш дар. Деррига Советски халкъ шиш сийлен коммунистически партена гонахьа кхы а эйхагІа кхотадаларца, коммунистийи парте боацарийи йохаргйоаца блок а Советски наха юкъера политически барт-цхьоагІо а чІоагІъяларца чакхйийннай вай мехка из кампани.

Къаьстта лоархІаме я укх шерарча хоржамашка вай кийчлуш дола ха. 1959 шу вай мохк ше дегІабара кердача, лоархІамерча хана чу — шерра коммунистически общество хьалъе болабеннача хана чу баха шу да. Беррига шоай низ тІа а бахийта, ССКП аргІан йоацача XXI съездага кийчлуш боахк советски нах. ХІара денна керда къахьегама толамаш доах цар, ди додац вай мехкарча заводий, фабрикий, шахтай, промыслай, кхыча предприятей болхлоша, колхозийи совхозийи кхашкарча къахьегамхоша йоахача кердача производственни коталонех лаьца хоамаш ца хозаш. Селхан вІалла де йиш а йий хьогІ, аьнна, хеталуш хиннар, тахан хьа а дийя, дуне цецдоахаш боахк советски нах.

Коммунистически партен хьалхленца коммунизм хьалъеш доккхий толамаш даьхад вай мехко дІададахача шерашка. Іалаьмате чІоагІа лакхбеннаб социалистически паччахьалкхен боахам, дикка тоаденнад вай мехкарча къахьегамхой вахара-хьал, лакхъеннай цар культура, доккхий гІулакхаш карагІдаьннад вай Іиламхошта. Советски наха, хьа а ях, урагІа яхийтай Лаьттан а Маьлха а искусственни спутникаш. Из деррига кхета а деш, дег тІара баркал йоах советски наха вай мохк боахама, культуран, техникан, Іилман гІулакхашта дунен тІа хьалха латтача паччахьалкхенел тІехбаьккхача сийлахь-йоккхача Коммунистически партена.

Вай мехка экономика а культура а лакхъярна советски наха лоаттабу къовсам къахьегамхой депутатий Советашка хьалхале а йолаш лоаттабеш ба. ХІара денна дувц Советаша промышленни предприятей, гІишлонаш хьалъеча организацей, колхозий, совхозий балхех лаьца дола доккхий дешаш. Советаш декхарийла я ерригача вай торонех пайда эцийтарна, советски наьха хьал-торо лакхъярна оарцагІъяла. Промышленностан предприятей, гІишлош хьалъеча организацей, культуран учреждений балхага хьажар, юртбоахам тоабар — деррига дешаш Советашка хьалхале йолаш, цар бІарг тІалатта безаш да.

Советаш харжа кийчлуча хана а уж хоржаш а гучадоал дІаяхача хана Советаша даь балхаш. Хоржамаш де кийчлуча деношка массайолча предприятешка, колхозашка, совхозашка шоаш еча собранешка дувцарг-да советски наха Советий балхах а шоашта хьалхашка латтача декхарех а лаьца дола дешаш, хІаьта дуккхача моттигашкарча Советий болх тоабарна чІоагІа пайдана йола предложенеш а йоалаергья.

Хургдолча хоржамаша кхы а чІоагІбергба нахацара Советий бувзам, къахьегамхой хьинар айдергда, кхы а дукхагІа юкъе озаргба нах мехка политически, экономически, культурни вахара доал дарна.

Беррига советски мохк санна, ССКП XXI-гІа съезд хьаелла ха юхекхачарца дог гІоздаьнна кийчлуш ба Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой а хургдолча хоржамашка. Цар лерхІ Советашта юкъе коммунистически партена тешамегІа бола, шоай низ кхо а ца беш, болх бергбола халкъан дикагІа бола къонгаши мехкарийи бахийта. Коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташте кхадж тассарца кхы цІаькха а дІагойтаргда хоржамхоша шоаш партех чІоагІа тешаш а цун политика хьаллоацаш а хилар.

Хоржамий кампани йолаеннай. РСФСР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарна йола избирательни округаш чІоагІъяьй. Вай республике пхи округ хургья. Укх деношка чІоагІъергья моттигашкарча Советашка хоржамаш дарна йола 600 совгІа хоржама округи 400 совгІа хоржама участаки. Шерра доладе деза агитационно-пропагандистскии организационнии балхаш.

ХІанз укх сахьате партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацешта хьалхашка латта декхар — цу боккха лоархІам болча кампанена бокъонца уйла тІаяхийтар, из йоагтІача тайпара чакхъяккхар да. Харжа езаш я ерригача моттигашкара Советаш. ХІара районе юртии районнии Советашка дукха депутаташ харжа беза, округайи участкайи избирательни комиссешка бахийта нах чІоагІбе беза, хоржамаш де кийчлуча хана наха юкъе политически-кхетама болх лелабе агитатораш, доверенней хьожабе беза.

Хоржамаш дика чакхдахарна чІоагІа лоархІам болаш да дахача шерашка хиннача хоржамий кампаней опытах биззаь пайда эцари хоржамашта кийчо дІайолаешшехьа а агитационно-пропагандистскии организационнии балхаш шерра дІадоладари.

Агитационно-пропагандистски болх берригача къахьегамхошка хоржамашта юкъе дизза дакъа лацийтарнеи, цар производственни хьинар айдарнеи, нахацара Советий бувзам чІоагІбарней тІаберзабаь хила беза. Вай агитаторий шортта да харжархошта дувца хІамаш. Хьаэцаргда вай тІеххьара 4—5 шу. Из дукха ха еце а доккхий толамаш даьхад вай Даьхено цу кІеззигача хана промышленность, юрта боахам, культура дегІайоалаярна.

Агитатора декхар да къахьегамхой партени Советски правительствони политиках а, цар советски наьха вахар тоадарна деча гІулакхех а дІакхетабар. ХІара ше еча беседаца дувца деза цо къами доттагІалах, пролетарски интернационализмах лаьца.

РСФСР Лакхехьара Совети моттигашкара Советаши хоржаш советски наха дІагойтаргда советски халкъаш барт цхьоагІо йолаш долга а XXI съезде ергйола решенеш шоаш чакхйоахаргхилар а.

ССКП обкома пленум

1959-гІча шера 13-гІча январе ССКП Нохч-ГІалгІай обкома пленум хиннай.

Пленумо мукъавалийтар нов. Яковлев А. И. ССКП обкома хьалхарча секретара а бюро члена а декхарех.

Пленумо ССКП обкома хьалхара секретарь а бюро член а хержар нов. Трофимов А. С.

ВІалла ца хинна хІама—ды къувкъаш лоа делхар

СИМФЕРОПОЛЬ, 13 январе. (ТАСС). Селхан Симферополе цІаккха ца хинна хІама хилар — доккха лоа диллар. ЦІаьхха Іаьржача сигал тІоа а сегар, ды а къайкъар.

ТАСС-а корреспондентага Крымски гидрометеорологически бюро начальника Д. А. Бурцевс баьча хоамах, Крыме январь бетта ды а къувкъаш йоачан хиннаяц 20 шера цкъа мара, хІаьта лоа делхача хана ды къувкъаш моттиг нийсъеннаяц цІаккха а. ДогІах езъенна, Іочу а охкаенна йола морхаш Крыма тІагІолла тІехйоалаш хиларца дувзаденна хилар из.

ХТЗ марка йолаш

Харьковски тракторни заводе хьаяьъннай зІамига габариташ йола гусенични трактор. Цун дозал кхоззеи ахаззеи кІезигагІа да вайна йовзаш йолча ДТ-54 яхача трактора л.

Трактор лаьрхІа я комсий плантацешка, сомий бешамашка, хьуна боахамашка деча балхашта механизаци ярна.

Заводе арахийцай иштта йиъ чарх ведущи а йолаш, дуккхача моттигашка гІолла дІайохалургйолаш низбола трактор. Из бахьан долаш тІаьдача моттигашка трактор лелалургья аьхки меттел бІаьсти а гурахьа а.

Хьалха арахийцача Т-19 яха машин эргаяьккха хьаьча гусеничн а чархаш йолча а тракторaш тІа феца шелбеш бола цхьа тайпа дизельни двигатель оттабаьб. Цун мощность — 20-24 говра низ ба.

Предприятен инженерашa хьаяь керда машинаш — харьковски тракторостроителаша кердача шера сийна Даьхенна денна совгІат да.

ССКП XXI-ча съезда накъа долхаш

Мехкдаьтта чакхдоахаш йолча Новогрозненски заводе коммунистически къахьегама коллектив аьнна цІи тиллийта бокъо яккхар духьа хьалхарча яхье баьлар № 43-1 йолча установкан технологаш.

Ший болх дика бовзаш волча установкан начальника коммуниста И. В. Пугачева хьалхленца доккхийча дикача балхашта юхь йолайир коллективо. Установкана ремонт яьчул тІехьагІа цІаькха ремонт ялехьа болх беш яккха еза ха планах 90 дин бийсеи мара йоацача, цун оператораша мехка хьалхарчарца а болаш, 317 дии бийсеи даккхийтар дика болх байташ. Донецки горняка Н. Мамая балха метод кара а ийца, нефтеперерабoтчикаша даиман заданеш кхоачашъяр бахьан долаш, соахка планал совгІа эзараш тоннаш дикагІа дола доагам даккха йиш хилар.

Цу тайпара кердача, дикагІа долча хІамашта тІехьа ва И. В. Пугачев а. Цо дукха керда, дуккхача маьха предложенеш кхийлай балха юкъе. ТІеххьарча диъ шера цо балха юкъе йоалаяьча рационализаторски предложенеша цаІи ахи миллион сома совгІа пайда баьб паччахьалкхенна.

Шийна карагІдаьнначун тІа саца сатувш вац коммунист Пугачев. Ший теоретически кхетам лакхбаккхар духьа сайрийнарча политехнически техникуме дешаш ва из. Цунгара хьокхам эцаш ба гарга кхоачаш латтача ССКП XXI-гІча съезда къахьегама совгІаташ кийчдеш бола беррига установкера нефтепереработчикаш.

Сурта тІа: И. В. Пугачев,

ПЛИЕВ И, сурт

XXI-ча съезда сийна

ССКП XXI-ча съезда шоаш накъа болхаш, 1959-ча шера 500—600 центнер хІара гектара тІара шекара свеклаш хьувкъийтерна, лакхара социалистически декхараш тІа а ийца къахьегаш хьабоагІа «Джалка» совхоза 5-ча отделенера къахьегамхой.

ХІанз Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча совета депутат нов. Мусхаджиев Салман бригадир волча бригадера болхлой шоай эггара хьалхара декхар лоархІаш ба, 1958-ча шера техачул шозза-кхозза дукхагІа тайп-тайпара йола минеральни удобренеш теха, шоаш свеклаш дІаювргйола лаьтташ дика тоаделга.

Ахматова Зайнапи, Умаева Нахануи звеньевой болча звеношка планах 200 тонн удобрени кхашка дІаяхьа езача, 225 тоннал совгІа хІанзехьа а дІайихьай. Цох тоъам ца хулаш кхы а дикагІа йола удобрени кхашка дІакхухьаш ба уж хІанз.

Цу бригадерча къахьегамхошта юкъе дикагІа лоархІаш йолча болхлочо нов. Ахмадовас йоах, тхона хІанз дика ховш да тоъал минеральни удобрени теха хьаьндаьча лаьташкара шозза дукхагІа культураш хьувкъаш хилар. Нагахьа санна 1958-ча шера хІара гектара тІара 460 центнер свеклаш яьха яле укх шера оаха лаьрхІад 500—600 центнер яккха, аьнна. Цудухьа оаха дІададахача шера йиллачул дуккха-дукхагІа минеральни удобрени йилла свеклаш дІаюврийола лаьтташ тоаде а свеклаш дІаювлга дукхагІа хьувкъийташ а дикагІа йола агротехнически опыт Іомае а лаьрхІад.

Шеко яц 1958-ча шера эттара, хьалха мара вай республике дІа ца йийнача культурах, хІара гектара тІара 460 центнер яьккхача, 1959-ча шера барттайнач [illegible] коллективо 500—600 центнер йоккхаргхилaрах.

С. КАУНОВ,
«Джалка» совхоза керттера агроном.

1940 шера Грозненски мехкдаьттан институт йисте а яьккха, «Горскнефть» яхача треста бурув деттача конторан старши инженерагара дІаболабир Плиев Абдулий Султана ший болх. Цу хана денз мехкдаьттан промышленносте болх беш хьавоагІа из.

Плиев Султана кулгалдеш йола Малгобекнефта НПУ республикерча мехкдаьттан промышленносте хьалхалаттачарца я. Малгобекнефта промыслаша ханал хьалха шера йола шоай планаш кхоачаш а яь, планал совгІа дуккха тоннаш мехкдаьтта деннад, мехкдаьтта даккхарга дІабода мах 4,7 процент планал лохбарца 1.877 эзар сом паччахьалкхен ахча кходаьд, къахьегама овсарле 4,8 процент лакхъяьй.

Уж деррига толамаш даьхад МагІалбика нефтяникаша, къахьегам дика вІашагІболларах, болхлой къахьегам аттача боаккхаш йола АД-25м яха механизмаш а эксплуатацен шоллагІа методаш а балха юкъе йоалаярах, иштта кхыдола гІулакхаш дарах а.

ССКП XXI-гІча съезда сийна кхы а доккхагІа декхараш тІа а ийца, къахьегаш ба хІанз МагІалбика нефтяникаш.

Сурта тІа: «Малгобекнефта» НПУ начальник Плиев С. А.

Мехка дукхагІа дулх!
Рязански областа юрта боахама къахьегамхоша даь кхайкарал

Рязански областерча колхозаша, совхозийи РТС-ийи болхлоша, юрта боахама специалисташа Советски Союза юрта боахама берригача болхлошка кхайкарал дир дулх доаккхилга укх цхьан шера чІоагІа лакхде тІахьехаш.

Массехк ди даьлча, 27 январе Москве ший болх дІаболабергба ССКП XXI-ча съездо, яхаш язду кхайкарала тІа. ХьатІадоагІача ворхІ шера СССР-а халкъа боахам дегІабоалабара контрольни цифраш ювцарг а чІоагІъерг а я цо. Дукха ха яц семилетка яха дош вайна юкъе арадаьнна, цхьабакъда хІара советски сага дега дукха деза дош а хинна дІаэттад из.

Укх тІеххьарча пхе шера Рязански областерча къахьегамхоша белгалдаьнна дика гІулакхаш даьд юрта боахам дегІабоалабеш, къаьстта общественни хьайбай боахама хьакъехьа. 1958 шера тха областо 1953 шера хинначул дулх хІама ца эшшаш шоззеи шура 2,3-ззеи дукхагІа дІаеннай паччахьалкхенна. ДукхагІа дІаденнад ялат, коартолаш, баьца даараш, кхыйола продукташ. Цу хана чухь доахан шозза дукхагІа хиннад, царца детта доахан хІама ца эшшаш кхозза дукхагІа а хулаш.

ССКП ЦК-а декабрьски Пленумо белгалъяьккхар дІахо а юрта боахам дегІабоалабареи юртбоахама продукташ йоахилга лакхдареи программа. «ХІанз укх сахьата керттера а тІехьатетта йиш йоацаш а гІулакх да, — йоах ССКП ЦК-а Пленума постановлене тІа, — колхозашкеи совхозашкеи общественни хьайбай боахам овлан тІара тоабарларда тІа дулх даккхар махулла лакхделга».

Тхоай торонашкеи де йиш ярашкеи а хьежа, оаха, Рязански областа колхозаша, совхозий болхлоша, юрта боахама специалисташа лерхІ, дулх даккхара йола семилетни план ханал хьалха, хетаргахьа аьлча шин шера кхоачашъе йиш йолаш, йоах кхайкарала тІа.

Хьагучох, иштта торонаш йолаш я вай мехкара дуккха краяш а областаш а. ВорхІ шерара план лоархІам боллаш хьалхагІа кхоачашъе а цхьан сага сих дулх даккхара хьакъехьа укх гаргарча шерашка США-на тІехьакхе, бІаь гектара тІара лаьрхІа дулх доаккхаш царел хьалха довла къовсам лоаттабе а йиш йолаш да.

Оаха сецам баьб 1959 шерехьа а дулх доаккхилгеи из паччахьалкхенна дІалулгеи чІоагІа лакхде, яхаш язду Рязански областерча къахьегамхоша. Укх шера оаха паччахьалкхенна дІалургда 150 тонн дулх, е 1958 шера денначул кхозза дукхагІа хинна а ца Іеш. Иштта, цІаккха а ца хиннача тайпара дукха дулх дІалулга вІаштІехьа даргда колхозашкеи совхозашкеи дулх доаккхилга чІоагІа лакхдара чотах. Массадолча тайпарча боахамаша бІаь гектар лаьттан тІара лаьрхІа 53 центнер дулх доаккхаргда укх шера, соахка 28,6 центнер яьккхача когаметта.

Тхона дика хов уж доккхий а бехктокхаме а декхараш долга, цхьабакъда, тхо тешаш да оахоша уж кхоачашдергхиларах.

Рязански областа юрта боахама болхлоша колхозхой, совхозийи РТС-ийи болхлой, юрта боахама специалисташ, партийни, советски, юртбоахама болхлой тІахьийхар ССКП Центральни Комитета декабрьски Пленума соцамаш чехкагІа кхоачашде, дулхи кхыйола юрта боахама продукташи йоахилга а уж паччахьалкхенна дІалулга а чІоагІа лакхде аьнна йолаяь социалистически яхь шерагІа йоаржаярна. Коммунистически общество хьалъе оттаяь йоккха программа кхоачашъеча оаха лоаца дакъа хургда из.

(ТАСС).

Іаьли-Юртара фонтан

Укх бетта хургйолча ССКП XXI-гІча съезда чІоагІа дика совгІат деннад Іаьли-юртарча мехкдаьттан разведчикаша. 13-гІча январе «Грознефтеразведкан» треста бригадан буровикаша бурув теха яьккхача скважинах йоккха мехкдаьттан кІеж урагІтехай.

Нохч-ГІалгІай мехка мехкдаьтта доалла керда моттиг гучаяларах бола хьалхара хоам ба из.

ССКП обкомеи Нохч-ГІалгІай АССР-а

Министрий Советеи

1958 шера баьча балхах республикерча колхозийи совхозийи механизаторашта цІераш яларах

ССКП райкомашеи райисполкомашеи хьачуеннача предложенешка а хьежа, ССКП Обкома бюроси Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советои соцам бу:

Производственни доккхий хьокхамаш дахарахи балха тІехьа йоккха говзал гойтарахи йола ССКП Наурски, Ачхой-Мартановски, Сунженски райкомашеи райисполкомашеи енна предложенеш тІа а ийца, е цІераш укх наха ле:

«Республикан дикагІа вола комбайнер».

Артюх Иван Ивановича — Наурски района Наурски МТС-а комбайнера.

Детистов Роман Гавриловича — Наурски района «Россия» яхача колхоза комбайнера.

Абдулвахабов Ислама Мицена — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовски» совхоза комбайнера.

Дотмирзаев Башира — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовски» совхоза комбайнера.

Шиянов Дмитрий Александровича — Сунженски района Щеча Эскара цІи йолча колхоза комбайнера.

Диденко Александр Дмитриевича — Сунженски района «Победа» яхача колхоза комбайнера.

Павленко Василий Алексеевича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза комбайнера.

Корюк Евстафий Григорьевича — Сунженски района Щеча Эскара цІерахча колхоза комбайнера.

Никонов Георгий Ильича — Сунженски района XX-ча партсъезда колхоза комбайнера.

Трушкин Иван Петровича — Сунженски района XX-ча партсъезда цІерахча колхоза комбайнера.

Ходоков Яков Васильевича — Сунженски района XIX-ча партсъезда цІерахча колхоза комбайнера.

Гнитченко Алексей Дмитриевича — Сунженски района Ленина цІерахча колхоза комбайнера.

«Республикан дикагІа вола механизатор».

Ложкин Валентин Никитовича — Наурски района Наурски МТС-а лафетни жаткан машиниста.

Поленников Александр Михайловича — Сунженски района XIX-ча партсъезда цІерахча колхоза лафетни жаткан машиниста.

«Республикан дикагІа вола шофер»

Кожурков Петр Андреевича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза шофера.

Соловьев Петр Дмитриевича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза шофера.

Филипенко Григорий Владимировича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза шофера.

Герасименко Николай Степановича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза шофера.

Поломин Константин Павловича — Сунженски района XIX-ча партсъезда цІерахча колхоза шофера.

Дудников Петр Ивановича — Сунженски района XX-ча партсъезда цІерахча колхоза шофера.

Леснов Александр Николаевича — Сунженски района XX-ча партсъезда цІерахча колхоза шофера.

Цечоев Муси Мехьтена — Орджоникидзевски АТХ-а шофера.

Измаилов Ахьмада Тархана — Орджоникидзевски АТХ-а шофера.

Хашагульгов Алхаста Салангирена — Орджоникидзевски АТХ-а шофера.

Петров Николай Григоьевича — Наурски района Наурски МТС-а шофера.

Васильев Петр Константиновича — Наурски района Наурски МТС-а шофера.

ССКП Грозненски райкома пленум

Укх деношка хиннача ССКП Грозненски райкома пленуме ССКП ЦК декабрьски Пленума соцамехи, районни партийни организацен декхарехи доклад йир партен райкома хьалхарча секретара нов. В. Филипповс.

Докладчико а пренеех къамаьлаш даьчар а белгалдаьккхар ССКП ЦК сентябрьски Пленума решенеш кхоачашъеш, районерча юрта боахама къахьегамхоша тІехьарча пхе шера, колхозий а совхозий а экономика белгалйоаллаш дегІайоалаяьлга.

Нагахьа санна 1953-ча шера районо 177 эзар центнер ялат гулдеш хиннадале, хІанз из гулду 611 эзар центнерага кхоачаш. Иштта районе дуккха дукхагІа дегІаденад баьца дaараш, сомий бешамаш, комсаш кхыйола тайп-тайпара культураш лелаяр а.

Из болх районе пхе шера дика лелабарах колхозий боахамах хьахула пайда а 1958-ча шера лакхбеннаб.

Пленуме гулбеннача коммунисташа чІоагІа раьза болаш къоабалдир ССКП ЦК декабрьски Пленума соцамаш, дІахо йодача хана района юрта боахам дегІабоалабеш райкома а райисполкома а первични партийни организацей а балха юкъера кхоачамбоацараш дІадахара наькъаш белгал а дир.

Ф. ВАСИЛЬКОВ,

ССКП Первомайски райкома пленум

ССКП Первомайски райкома пленуме йийцар ССКП ЦК декабрьски Пленума итогаши районни партийни организацен декхараши. Доклад яьча ССКП райкома секретара нов. Котиковси пренеех къамаьлаш даьрашеи района юрта боахамера кхоачамбоацараш гуча а доахаш хьатІадоагІача ворхІ шера колхозий боахам сихха дегІабоалабара планаш а уж кхоачашъярна де дезараш а дийцар.

Пленуме хиннараша дег тІара къоабалйир ССКП ЦК декабрьски Пленума решенеш.

С. ДУДАРЕВ.

Шоаш тІаийца декхараш тІеххоачашду

Шаьлан районе я 1958-ча шера кердача оборудованеца тоаяь, дикагІа йола джем, повидло кхыдола дараш а арахецаш йола райпищекомбинат.

Цу комбината коллективо шоаш 1958-ча шера тІаийца социалистически декхараш, дикагІа йола продукци арахецаш, 5 ди хьалха кхоачашдир.

Комбинате шоай декхараш хІара бетта-бетта тІеххоачашдарах а дикагІа йола продукци арахецаш хиларах а сий деш ба нохчий кхалнах И. Герихановa, Н. Шабазгиреева, А. Исмайлова, В. Юсупова кхыбараш а.

Цар хІара сменах 400 килограмм повидло кийчъе езача 600—700 килограмм кийчью. Цо хьахьокх царна шоай болх дика ховш а безаш а хилар.

ССКП XXI-гІа съезд хьаеллача денга, шоай январь беттара план кхоачаш а еш, дика къахьегаш хьайоагІа комбината барттайна коллектив.

В. БОГАТЫРЕВ.

Яхьья ОСМИЕВ

XXI партсъездага

Моакхаз лоамах хьабухдаьле,
Шийна аттагІ никъ а лахе
Хи тоатолг Іодолалу,
Шийха тара новкъост кхийте,
Шера аре хьа а лаьце
Ший низ цунца бебабу.

Партен багар дош а даьле,
Наьха дег чу овлаш хийце
Мехка гІолла из дІадарж,
ТІаккха халкъаш
оарцагІдаьле,
Къахьегамхой яхье баьле
Даьхен боахам цунца барж.

Хьа тезисаш тахан ювцаш,
Кхоана хургдар бІарге
лувцаш
Халкъо ший ког цунга лувз,
Ший балха тІехь толам
боахаш,
Эри ихка лаьтташ оахаш
Адам тахан кадай хьувз.

VII Нохч-ГІалгІай областной партийни конференци

ССКП XXI-ча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс ергйолча доклада тезисаши Нохч-ГІалгІай партийни организацен декхараши

Конференцен делегатий къамаьлаш

Е. Н. ЗОТОВ,
ССКП Грозненски горкома секретарь

Грозненски къахьегамхоша чІоагІа дог айдаларца тІаийцар ССКП XXI-ча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс ергйолча доклада тезисаши декабрьски Пленума материалаши.

ССКП XXI-ча съезда накъа йодаш города промышленносто ханал хьалха кхоачашъяьй 1958 шерара план. Планал совгІа 112 млн. сома продукци снинай. Валови продукци керттерча дакъе йолаш йолча производственни, мощностеш тІа, 1957 шерарчул 11 процент совгІа яьккхай, къахьегама овсарле планах йоагІачул 5 процент лакхъяьй, продукцега дІабода мах чухьаннахьа баккхарах ходадь 100 млн, сом гаргга ахча, из 4-зза дукхагІа да тІаийцача декхарел.

Болх бе йолаенна химически заводе синтетически спирт доаккхача производствон хьалхара очередь, ГрозНИИ-ра синтетически хьына кислоташ йоаха ах промышленни установка, Новогрозненски ТЭЦ-ера низ бола турбогенератор, гормолзавод иштта кхыйола объекташ. Хьал а дь нах чубаха дІаденнад 1672 квартира йола 412 цІа, 1190 сага лаьрхІа 5 общежити. Планах 49635 квадратни метр йоагІача нах чубаха цІенош 62460 квадратни метр хиннад. Из 1957 шера дьчул 12,5 эзар квадратни метр дукхагІа да.

220-нел тІех бригадаш, сменаш, цехаш къовсам лоаттабеш я коммунистически къахьегама бригадай сийлен цІи яккхара тІехьа. Нефтеперерабoтчики патриотически инициативах вІашагІйол семилеткаг цІерах йола новаторски фонд. Цар декхар тІаийцад ворхІ шера рационализаторски болх барах 50 млн. сомал кІезигагІа доацаш ахча кходе аьнна.

Городской партийни организацени къахьегамхоштеи хьалхашка доккхий декхараш латт укх семилетке. 1958 шераца нийсдича 1965 шера валови продукци арахецилга лакхлургда 70 процент, цунца отраслешка: химически—4,3-зза, нефтеперерабатывающи — 39 процент, машинаш еча — 2-зза, яйча, кхачан, моттигерча, кооперативни — 1,5—2-зза, энергетически — 1,8-зза и. кх. дІ. Промышленносте къахьегама овсарле 1965 шера совнархоза предприятешка 25 процент хІаьта моттигерча Советий предприятешка 18 процент лакхлургья.

Городе промышленность дІахо дегІаяраи, нах чубаха а культурни а гІишлош хьалъяраи 2 млн. сомал дукхагІа ахча дахийта лерхІ. ВорхІ шера хьалде деза 1 млн. квадратни метр гаргга нах чубаха цІенош, царех 615 эзар квадратни метр паччахьалкхен чотах, 18 школа, 7 дарбан корпусаш, 4 кинотеатр, 19 берий беш и. кх. дІ.

Уж декхараш кхоачашдарна тоаде деза промышленностанна доал делга, партийни-организаторски идеологически болх чІоагІагІа бе беза. Оаха совнархозагара дех строительни индустри дегІаярна, кирпишк, аьшкабетонни хІамаш хьаярна, материалий керда тайпаш — силикальцит, керамзит, дахчан-волокнисти Іаькъаш. кхыйола материалаш хьаярна цІенхоштта уйла тІайохийтилга. Цунца дийза. тхона хетачох, бакъахьа хургда моттигера гІишлой материалаш хьаелга цхьан бе— совнархоза бе деллача, республикан Министрий Совета предприятеш цунга дІа а енна. Цунца цхьана гІишлошъеча деш дола доал дикагІа де деза. Совнархозо дукхагІа теркам тІабахийта беза «Старогрознефтеи» «Октябрьнефтеи» нефтепромыслови управленешта бурув тохарна цар деча балхашта новкъостал дара.

Города къахьегамхой баьца даарашца Іалашбелга овлан тІара тоадарна партен обкома бюрогареи НГІАССР Министрий Советагареи оаха дех города гонахьа ухкача совхозашта специализаци яреи уж чІоагІъяреи дош къоастадар.

Грозненски коммунисташа дІахо йодача хана шефски новкъостал дергда юрта, партен указанеш кхоачашъе совхозаштеи колхозаштеи гІо а деш.

Б. С. ЧАДОВ,
ССКП Сунженски райкома секретарь

Сунженски райкома къахьегамхоша чІоагІа дог раьза долаш къоабалду ССКП ЦК ноябрьски декабрьски Пленумий соцамаш. Районни партийни организацес боккха политически болх болабаьб цу исторически документий лоархІам дІабовзийташ.

Районе шерра яьржай социалистически яхьа керда форма — коммунистически къахьегама бригадай цІи тиллийта бокъо йоаккхилга. Сийлен цІи тиллийтара бокъо яккха къовсам лоаттабеш йола уж тайпа бригадаш колхозашка МТС-ашка я.

Партен XXI-ча съездага кийчо еш лакхденнад промышленностани юрта боахамеи къахьегамхой хьинар. Валови продукци яккхара дІадахача шера план совнархозеи моттигерча промышленностани предприятеша тІехкхоачашъяьй. Района колхозаша дІадахача шерашка тийнначул лоархІам болаш дукхагІа паччахьалкхенна дІаденнад ялат, баьца даараш, дулх, шура, колхозий ахчан пайдаш 4-нел дукхагІа айденнад.

Из иштта дале а, докладчико нийса критика йир тхона лаьттан бІаь гектара лаьрхІа дулхи шуреи оаха кІезига доаккхаш хиларах. Н. С. Хрущева доклада тезисаш ювцаш колхозникаша, уж чІоагІа къоабал а еш, дика хьожаш семилеткан планаш уттаеш боахк. Цу планаш тІа цар лерхІ юрта боахама продукташ йоахилга сихха айделга. Къьстта теркам тІаухийт дулх, шура, фуаш дукхагІа дахарна.

Колхозникаша лерхІ ворхІ шера доккхий доахан 2,5-зза дукхагІа хилийта. ХІанз цар вІашагІделлад колхозникашкареи, болхлошкареи, гІулакхерча нахагареи дика доахан эцилга. Юртара къахьегамхой къовсам лоаттабеш ба укх шера чукхаба 10 эзарнел кІезигагІа йоацаш хьаккхарч дІаоттае. Деча балхаша района колхозашта торо лургья 1965 шерага лаьттан бІаь гектара лаьрхІа дулхи шуреи доаккхилга лоархІам болаш дегІадоаладе. Доахан дукхагІа хилийтарца цхьана белгалдеш да хьайоахача продукцега дІабода мах чухьанахьа баккхарна де дезар.

Цхьабакъда, белгалдаккха дезаш а районнии республикански организацеша колхозашка дукха къахьега дезача балхашта механизаци елга мела леладеш хилар.

Коммунистически партен XXI-ча съездага кийчлуш Сунженски района беррига къахьегамхой тІагІертта къовсам лоаттабеш ба съезд хьаелара ди керда производственни коталонаш яхарца дезде.

Г. А. МЛОТКОВСКИЙ,
Шелковски района Сталина цІерахча колхоза председатель

Гарггарча ворхІ шера кхоачашде партес оттадь Іалаьмате доккха декхараш, берригаш а раьза болаш тІа а ийца, тха артела къахьегамхоша колхоза семилетка ханал хьалха кхоачашъе лаьрхІар. Оаха лерхІ укх шера, дІадахача шераца нийсдича, дулх доаккхилга шозза айде. Паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкар хьдда лакхдарца цхьана колхозникаша къовсам лоаттабу хьайбаш дукхагІа дебийтарна.

Колхозе керда вІашагІъеллай моаскалаш лелаю ферма. ЖенІулаш долча зІамигача группашца лелаергья уж. Цо тхога торо хулийтаргья дарегІа дола оалхазарий дулх даккха, цул совгІа, моаскалаша хІалакьергья жен чІоагІа зе деш йола печоночни сосальщик. Бурунашка уж улиткаш дукха я. цар лазараш дІадоаржаду. ХІаьта уж улиткаш моаскалаша дика юъ.

Хьайбай продуктех тха колхозе керттера дар тха да. Из доаккхилга ворхІ шера лоархІам болаш лакхлургда. ДІадахача шера паччахьалкхенна ши бІаь тонн гаргга тха дІаденнадале 1965 шера лургда 360 тонн дикача диткъача тхана. Колхозе лоархІам болаш шеръю ком сий бешамаш, комсаш дукхагІа яхара де деза балхаш белгалдьд.

ВорхІ шерарча плана тІа оттадьд дукха а културно-просветительни учрежденеши вахара лаьрхІа объекташи хьалъелга. 1965 шера Червленни станице ший водопровод хуртья, еррига улицаш тІа тІо булларгба, хІаьта тротуараш тІа асфальт булларгба.

Иштта йоккха гІишлош яр, къаьстта ши миллион сомал дукхагІа мах бола Дом культура хьалделта, республикан организацеша плана юкъе йихьача бакъахьа хет тхона, гІишлой материалашца из дика Іалашъергйолаш. Цу тІа а колхозе хьалъю гІишлош тха колхоза гІишлой организацена хьалъюларгйолаш яц.

Тха колхоза хьалхашка доккхий декхараш латт. Коммунисташ дукхагІа хиларца чІоагІ а енна болх дикагІа беш я партийни организаци. Колхозера коммунисташ болх беш ба колхозни производствон лоархІамегІа йолча участкашка. Цар балха хьалхле а лелаю, шоай балхаца хьокхам телаш а оалача дешаца а тхона хьалхашка партеси правительствоси оттадь декхараш кхоачаш а тІехкхоачаш а дарна колхозникий дог а айду.

Н. А. АСХАБОВ,
ССКП Веденски райкома секретарь

Веденски района лоаман колхозий боахам дика низ бенна бац. Колхозни производство дегІаярна цІенхоштта новкъарло еш да транспорт ца хилари наькъаш во хилари. Веденски МТС-а техника кІезига я. Района колхозаша хьайбашта лаьрхІа хьалде дезаш дукха гІирсаш да. Уж балхаш дарна эггара хьалха тхона эшаш я транспорт, дика наькъаш. Иштта хьал тІа район йоллашехьа а ший балхаш сацийтад № 2 йолча гІишлой управленес.

ЧІоагІа холонаш я сомаш бохкара, хІана альча заготовителаша сомаш боккхача наькъа юхе ухкача колхозашкара мара эцац. Уж раьза хилац гаьна ядача колхозашкара сомаш эца. ДІадахача шера оаха республикански организацешкара дехар даьдар районе консервни завод хьалъе. аьнна. Из дехар тІа а ца эцаш тхона дош деннадар сомаш боъбу завод юлларгья аьнна. Цхьабаькъда из завод хьалъелга тІехьадоах.

Районе хьехархошта, лорашта, юрта боахама специалисташта кхоачамболаш квартираш яц. Школаши, больницаши, клубаши эсалча цІеношка я. ХІанз балхаш деш да специалисташта квартираш хургйолаш. ХІаьта а из кхоачамболаш дац. ГІишлош хьалъелга сихде деза.

Районе вІашагІъеллай наха гІулакх дергдола мастерской. Из дика гІулакх да, дале а Іалашде деза хьун обработка еш йола а кхыйола а предприятеш районе хьалъелга.

Э. А. МАЛЫХИНА,
Грозненски нефтемаслозавода № 17 установка оператор.

Грозненски нефтемаслозавода коллективо, ССКП XX съездага кийчлуш, совнархоза нефтеперерабатывающи промышленноста предприятешта юкъе хьалхагІа а йиллача ханал хьалха а кхоачашъяьй 1958 шерара паччахьалкхен план. Завода технологаша вІаштта кхаь квартале РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-еи дІа-юха тела ЦІе байраках лелаьй. Съезда хьалхарча хана тІаийца декхараш сийленца кхоачашду оаха. ХІанзе а холуш да йиъалгІча квартале оаха лелаьча яхьа итогаш йича а ЦІе байраках тхога юсарг хилар.

Валовии товарнии продукци яккхара шера йола план оаха чакхъяьккхай, хІаьта дІабода мах лохбарца ворхІ миллион совгІа сом а кходаьд. Къахьегама овсарал планаца нийсйича 115,5 процентага кхаьчай, хІаьта ерригача ассортиментах нефтепродукташ яхара задани толамца кхоачаш а яьй.

ДІадахача шера завода коллективо доагами, пари, электроэнергии, хийи, растворителаши дІаяхийта езачул кІезига яхийтай. Из езача Коммунистически партен XXI-ча съезда дола тха совгІат да.

КІезига къахьийгадац уж доккхий толамаш дахарна тха, вурийталагІча установкан технологаша а. Леладеча хих дукхагІа долча даькъе цкъаи-шоззеи пайда эц оаха. 40 процент чухнахьа баьккхаб дІабода пар: болх баь баьнна пар №№ 16, 17 йолча установкашкара хьа а ийбеш. ДикагІа йола технологически режим оттаярца 10 процент лакхъеннай оборудованен овсарал, хІаьта электроэнерги кхоелга Іалаш а даьд.

Цхьайола мероприятеш юкъейоалаярца 1958 шерах хьалхарча ахшера Ерригсоюзни яхье котъяьлар установка коллектив. ШоллагІча ахшерара гІулакхаш а иштта дика лелар. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарца 3 миллиони 300 эзари сом совгІа ахча кходир оаха. Ерригга сменаш коммунистически къахьегама установка яха цІи яккхара лелаеча яхье яьннай.

Цунга хьежжа завода балхацара кхоачамбоацараш а дувца безам ба са. Масала, 1959 шера программа лакхъяьй, цхьабакъда бедалца Іалашъелга хьалха хиннача боараме дисад. Цу гІулакхаша пайда ца хулийташ сеца бу болх. Кийчъя продукци ший ханнахьа дІа ца яхьар бахьан долаш установкага циркуляци ейта езаш а хул.

Ца оалаш Іе йиш яц производственно-товарни контора бедал кийчъярах а: бедалца дукха тухаш дус. ДІадаха деза уж цІенхоштара, семилеткан хьалхарча шерара йоккха программа кхоачашъяра новкъарло еш дола кхоачамбоацараш.

Нефтемаслозавода технологий цІерах тешал ду аз аргІан йоаца Нохч-ГІалгІай областной партийни конференцена вай мехка коммунизм хьалъяра даькъа кхы а доккхагІа толамаш даха кийча хиларах.

Ш. С. САГАЕВ,
ССКП обкома секретарь

Владимир Ильича Ленина цкъа санна дукхкхазза а белгалдьхад балха толамаш дахарна кадраш дика йовзилгеи, хьакъалца уж лохилгеи, хоадам беш йолча участкашка дІаоттаелгеи данза дарглац яхаш. Цо чІоагІа могадора нахах фу доал хар, болх ховш бола болхлой лахар, цар организаторски говзал а шоашта тІадилла гІулакх дІадахьа царна могаргдий а дикка тохкилга, болхлой, цар политически а болх бе хара а дикалга хьежжа, лохилга.

Вай республике кІезига яц кадраш нийса лахарца а хьалкхеярца а промышленнии юртбоахамеи предприятеша шоай декхараш толамца кхоачашдеш йола моттигаш. Хьаэцаргья вай нов. Квашнин директори нов. Мартиросов парторганизацен секретари вола Грозненски нефтемаслозавод. Укхаза лоархІамегІа йолча участкашта керте латт шоай болх дика ховш, хьинаре бола коммунисташ а парте боацараш а. Заводе дика лелабу балха говзал лакхъяреи марксистско-ленински уйланца кадраш хьалкхеяреи болх.

Иштта болх лелабарца завода коллективо толамца кхоачашъю производственни программа. Цо ханал дукха хьалха кхоачашъяьй шера йола план, продукцега дІабода мах лохбаьб. Нефтемаслозаводо бІарччача шера хьалхара моттиг лелаю Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе, ВЦСПС, дІа-юха тела ЦІе байрах, чІоагІа бе а йоаллаю.

Е хьажал укх масалага. Шелковски районерча Сталина цІерахча колхозо юрта боахама 10 специалист ва, царех кхоъ, царца колхоза председатель нов. Млотковский а волаш, юртбоахама институт йистейоаккхаш ба. Опыт йола болхлой ба бригадашкеи хьайбай фермашкеи. ССКП ЦК сентябрьски Пленум хинначул тІехьагІа лоархІам болаш айбеннаб цу колхоза боахам, лаьттан 100 гектара лаьрхІа продукци йоаккхилга лакхденнад. Пхе шера гаргга лакхбеннаб колхозо боаккха ахчан пайда.

Толамца шоай декхараш кхоачашду колхозаштеи совхозаштеи кулгалдеча кхыча дукккхача болхлоша а. Цунца цхьана белгалданза даргдац, кадрашца беча балха юкъе дукккха а кхоачамбоацараш долга. Партен цхьайолча райкомаша, боахама организацеша, ССКП обкомо а тІехьа моттигаш хулийт кадраш балха йохийташ сихлий гІалат доалийташ, болхлой балха теркам во беш, къонеи болх булургболеи новкъостий, къаьстта кхалнах кхоачам боллаш балха лакх ца беш. Из дарах кулгалдеча балха цхьайолча хана нийслу болх ца ховш бола нах, каст-каста болхлой хувца безаш хул.

Партен Шалински райкомо (райкома секретарь нов. Донсков, юртбоахама банка управляющи нов. Евтушенко) Шалински районе тІолла юртбоахама банка уполномоченни хьожавир Нанахаев. Дукха ха ялалехьа цар цунна дика характеристика елар, хІаьта Шалински райкомо Нанахаев чІоагІвир райкома отдела заведующел. Дукха ха ялалехьа гучадьлар цу Нанахаевс паччахьалкхен ахча лечкъаделга вІашагІдела хилар. Нанахаев керте латтача жуликий шайкас цІабаьхкача наха цІенош де хьожадь дола миллион гаргга сом ахча лоажкъадаьд.

Цхьан шереи ах шереи Назрановски совхозе кхоъ директор, беррига отделенен управляющеш хийцаб, хийцав 16 агроном 12 отделенен зоотехники, тамаш яц Назрановски совхозо ший ханнахьа юртбоахама балхаш чакх ца доахилга а паччахьалкхен планаш кхоачаш ца елга а.

Обкома бюрос дукха ха йоацаш дийцар республикан культуран Министерстве кадраш лахара а хьалкхеяра а дош. Гучадьлар из болх чІоагІа тІехьабиса хилар. Партен обком тешаш я партен обкома бюрон решенех культуран Министерствон кулгалхоша нийса вывод ергхиларах.

Вай балха практика юкъе моттигаш я цхьаболча кулгалдеча болхлоша социалистически декхараш атта тІаэцаш а организаторски балхаца уж кхоачашделга Іалаш ца деш а. ДІаяхача областной партийни конференце партен Шелковски райкома секретара нов. Синяткина аьлар, района колхозаша хитІалелача оалхазарий ферма вІашагІ а елла цхьан шера паччахьалкхена 50—60 эзар боабашк дІачулургья аьнна. Цхьабакъда из дош даларал совгІа дІахо даланзар шелковчаний гІулакх. ХІанз районе йиъ эзарнел кІезига дукхагІа мара яц боабашкаш, хІаьта паччахьалкхенна бІарччача шера Каргалински районаца цхьана 1500 боабашк мара дІачуеннаяц.

Вай партес хьех, кадраща болх беш вай болхлой шоашта тІадиллача гІулакха лакхара бехктокхам хургбола, паччахьалкхен план кхоачашъянза ярг ца хилара, дисциплина чІоагІа лелаяра уйла хьалкхеярна дукхагІа теркам тІабахийта безилга. Областной партийни организацен декхар да кадраш лахара, дІанийсъяра, хьалкхеяра болх тІагІертта тоабе.

Г. В. КАЛАГОВ,
ССКП Гудермесски райкома секретарь

Гудермесски район — советски пятилеткаx хьалъяь я. Советски Іаьдал латтача шерашка Гудермессах Ордожникидзевски машин-наькъа йоккха узел хиннай.

ЧІоагІа дегІабенаб юрта боахам, ССКП ЦК сентябрьски Пленум хинначул тІехьагІа къаьстта дукхагІа а боагІаш. Пхе шера ялат дІадув лаьтташ 33 процент дукхагІа хиннад. Цу хана чухь шура йоккхилга 4-зза, дулх — цаІи ахи дукхагІа хиннад.

Город Гудермес тоалуш, хозлуш йоагІа, гаьна яц къилбседан Кавказе хозагІа йолча городех цаІ из хургйола ха.

ВорхІ шерара план кхоачашъяро района экономика, культура кхы а лакхъергья. ХІанзе а баьча лоархІамах капиталовложенеш 300 миллион сомага кхоачаргья.

ВорхІ шера мехкдьатта доаккхилга 10 процента лакхделга геттара кІезига да, аьнна тха нефтяникаша яхар оаха нийса лоархІ. ВорхІ шера мехкдьатта доаккхилга шозза дукхагІа айде торонаш йолаш я. Цу гІулакха вІашагІдолла деза шерра перспективни тохкамаш делга. Ца ловш дале а цу гІулакха тІехьарча хана теркам кІезига бу. Мелови отложенешта тохкамаш делга тІагІертта леладе деза. Беной районе цІенхоштта тохкамаш де вай лерхІе укх шераникъ билара ахча хьожаде деза.

Тха района механизатораш раьза бац машинаш хьаерашта.

Кхашка хІанз а ухийт дика йоаца машинаш. Маэшша дика яц хьажкІаш чуэца машинаш, холаш деш а паркхаш хьалехьадеш а йола машинаш. Дукха къахьега деза балхаш, къаьстта хьайбай боахаме аттача доахаргдола техника кІезига хьаухийт тхона.

Партен обкомои республикан Министрий Советои кхы а чІоагІагІа тІагІерта чакхдаха деза республике керда предприятеш хьалъелга.

И. П. КИЧИК,
Орджоникидзевски машин-наькъа Грозненски отделенен начальник.

ДоагІача тайпара ССКП XXI съезда накъа баха яхье а баьнна 1958 шера план ханал хьалха кхоачашъяьй железнодорожникаша, хІаьта планал совгІа дукха миллионаш тонн халкъабоахаман мухь а дІа-юха бихьаб. Вагонний оборот 21 процент лакхъяьй, хІаьта юкъера лаьрхІача дени-буси локомотиваш лелалга 6 процент лакхденнад. Планаца нийсйича къахьегама овсарал а 6 процент лакхъеннай. Иштта мухь дІа-юха кхахьарах дІабода мах дикка лакхбеннаб, из бахьан долаш 10 миллион сом совгІа пайда а баьб отделенес.

Цхьабакъда цхьайолча предприятеша хІанз а ритмично болх бац, еррига технико-экономически заданеш кхоачашйиц. Цхьайолча участкашка хІанз а лоха я къахьегама дисциплина, хІаьта поезда кхерамзен гІулакх а дукха вІаштІехьа дац. Цу гІулакхех отчетно-партийни собранешкеи районий партийни конференцешкеи коммунисташа дийцараш а нов. Яковлева доклада тІа укх конференце дийцараш а бакъ да.

Отделенен коммунисташ а железнодорожникаш а хІанз семилетка хьалхарча шера декхараш толамца кхоачашдара тІехьа къовсам лелабеш ба.

ХьатІа доагІача ворхІ шера эргаяргья вай республика болата магистралаш, геттара лакхлургья грузооборот, эргаяьха тоаергья машиннаькъа станцеши локомотивни депоши. 1963 шера Грозненски отделени беррига болх тепловозаща бе йолалургья. Дукхха хІама де лаьрхІа да железнодорожникий культурни вахар-хьал тоадара а.

Хадданза транспортага болх байтара новкъа йола духьаленаш дІаяха еза. Эггара хьалха совнархоза председатело нов. Евсеенкоси нефтеперерабатывающи промышленноста начальника нов. Пальчиковси вІаштІехьа даккха деза нефтепродукташ сихагІа чуйоттийтилга а предприятешка долха наькъаш дохкилга а. Эггар хьалха Наурски районерча комсаш лелаеча совхозашта доагІаш да из. БІаьш вагонаш Іо йоассаярга хьежаш деноши-буйсаши доахаш лоаттаю, къаьстта Грознерча наькъаш тІа. ХІанз совнархозо республикерча промышленноста дукхача доакъошта хьалхле лелаю, цудухьа уйла е декхарийла я из материально-технически снабженен центральни базай складашка а кхыйолча предприятей складашка а еттa йолча тайпара вагонаш дІачу ахийтара. Хьа тІа ухаш йола составаш Іойоассаелга сихагІа хургдолаш Грозне керда тупикаш хьае езаш йола дукха ха я. Дукххаза дийцад республикански организацеша керда тупик хьалъе еза яхаш, бакъда, хабарел совгІа хьадь хІама-м дац. Цудухьа партен обком цу гІулакхашка хьажа а еза, уж къоаста а дь де доагІар де а деза, республика дегІаярца лакхлуш латта вагонаш йотталга а йоассаелга а сихде.

Грозненски отделенен предприятешка кхы а шерагІа яржаш латт коммунистически къахьегама бригадий цІи яккхара тІехьа лелаеш йола яхь. Цу патриотически боламе дакъа лоацаш я станцен начальника воккхагІа волча помощнико нов. Аверченкос хьалхле лелаеш йола комсомольско - кагирхой смена, машинист - инструктор нов. Нефедов керте латта локомотивий колонна, мастера нов. Феоктистовс хьалхле лелаю авто - контрольни пунктера смена, Гудермесски локомотивни депора подъемочни ремонта нов. Виноградова бригада иштта дукха кхыяраш а. Балхаи, дешараи, вахараи дикагІа хилара тІехьа къовсам лоаттабеш ба уж.

Республикера железнодорожникаш Коммунистически партена а цун Ленински Центральни Комитета а тонахьа кхотабенна. перспективни йоккхача планашца дог айденна кхы а чІоагІагІа низ тІабахийта, транспортникашта хьалхашка латта бехктокхамера декхараш толамца кхоачашде кийча ба, хІаьта дерриг-халкъа юкъерча коммунизм хьалъяра гІулакхе доагІаш дола дакъа лоацаргдолаш а ба.

И. А. АЛМАЗОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатель

Нохч-ГІалгІай къахьегамхоша дерригача советски халкъаца цхьана чІоагІа гІадбахарцеи дог раьза хиларцеи тІаийцай ССКП XXI-ча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс ергйолча доклада тезисаш. ХІара коммуниста, хІара парте воацачоа ССКП XX-ча съезда исторически решенеш кхоачашъярах, коммунизм хьалъярна партен кулгалдара лоархІам лакх мишта беннаб дика холуш да.

Семилеткан Іалаьмате йоккха планаш кхоачашъярна къовсам лоаттабеш дукхха балхаш де дезаргда вай республикан къахьегамхой а. Бурув деттараша шоаш тІехьабусилга дІа а даьккха бурув тохилга сихде деза. Мехкдьатта дукхагІа даккхарна совнархоз дикка хьажа еза къаьнача скважинашка.

Геолого-тохкама балхаша хьахойт вай республике лаьттан кІалха руцкъаш долга. царех дола бакъдараш дика хьежа а вІашагІтеха а дац. Из кхоачамбоацар дІадаккханза дар гдац геолого-тохкама балхаш цхьан организацес леладергдолаш дІа а денна. Совнархозе вІашагІйолла еза уж материалаш хьагулъергйола группа.

Наха эша товараш хьадар цІенхоштта долаце ха хьатІаккхьчай, къилбседера бахьаши, Таганрогера мебели, Прибалтийски республикашкара игрушкаши кхухьилга дита а дита. Во вІашагІделлад, вай республике кирпишк, кхыйола гІишлой материалаш хьаелга.

Партен Центральни Комитето а правительствос а республика юхаметтаоттаеш доккха новкъостал даьд вайна, хІанз деш а да, цхьабакъда цхьаболча болхлоша лелаю иждевенчески уйлаш дІаяха еза.

Юртбоахама производство айяра доккхий декхараш латт вайна хьалхашка. Юрта боахама Министерство, районни партийни организацеш рентабельни йоацача предприятешка хьажа а хьежа цар болх тоабе беза. Юрта боахама болхлоша дукхагІа йоакхо е еза запчасташ лахарна. ДІадахача шера дукха комбанаш сеца лаьттар планкаш йоацаш. Бокъонца аьлча цу гІулакха бехке барашта суд е езар.

Республикан юрта боахама Министерствос во леладу хьунаш дІайогІара гІулакх. Цул совгІа цо могаду дІаегІа йола гаьнаш хІалакьелга. Кхы сатоха йиш йолаш дац из гІулакх.

ДІадахача шера цхьайолча районашка моттигерча Советий сессеш хан-ханнахьа чакхъяханзар, хІаьта цхьайолча районашка хила беза депутаташ тІабоацаш а хиннад. Наурски района цхьайолча юрта советашка сессешка кхы меттел коммунисташ ца боагІаш а хиннад. Аз из дувц харжархоша хурйдолча, хоржамашка шоай кандидаташ хьаоттабеш юрта советашка дикагІа бола, цига бахийта мегаргбола, дешар ховш, шоай беррига хьакъал а хьинар а халкъа гІулакх дарна дІалургдола нах хьожабергболаш.

Республикан партийни организаци декхарийла я Советашка кулгалделга чІоагІде, коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашдарна Советий лоархІам лакхбе. Печата тІа дукхагІа ювца еза вай дикагІа йолча Советий балха опыт.

А. З. ДОРОГОЧИНСКИЙ,
ГрозНИИ директора Іилман балхах вола заместитель, профессор.

Грозненски Іилма-тохкамеи, «Гипрогрознефтеи» шин институто производственникашца творчески бувзам а лелабеш, ворхІ шера йола программа толамца кхоачашъяра гІо дергдола керда технологически процессаш вІашагІйохкаш болх беш я. Боккха низ бола нефтеперерабатывающи нефтехимически заводаш вІашагІйохкарои проектировани яроп торо хулийтаргья промышленноста керда доакъош дегІадоаладе.

ССКП обкома хьалхарча секретара нов. Яковлева доклада тІа белгалдаьккхача тайпара, вай республикан нефтеперерабатывающи промышленность айе дукха болх бе беза. ВорхІ шера йола план кхоачашъе творчески низаца дукха къахьега деза Іилманхоша а проектировщикаша а производственникаша а. Дукха ха ялалехьа вай установкай низ дикка лакхлургба, керда процессаш хьалургья. Цудухьа вай декхарийла да технологи тоаяь эргаяккхара тІехьа хадданза болх бе, тайп-тайпара технически декхараш дикагІа кхоачашде, даьхача толамех кхоачам баь ца совца.

Цунга хьежжа вай республике во латт цхьадола нефтепродуктай тайпаш къаьстта автомобильни бензин дика кийчдара гІулакх. Новкъоста Хрущева доклада тІа цІенхоштта теркам тІабохийт автобензин дикагІа хилийтара. Духхьал из бахьан долал мехка гІолла каталитически крекинга 4,3-ззеи, каталитически риформинга 16-18-ззеи, низ лакхбе лаьрхІа ба. Вай республике из гІулакх во латт. Цудухьа, кІезигагІа капитальни зе хургдолаш ворхІ шера сихха дикагІа автобензин доаккхилга лакхде торо хулийтаргйола наькъаш лаха деза вай республико цу гІулакха ший дикал йоаергйоацаш.

Цу гІулакха ГрозНИИ «Гипрогрознефтеи» коллективаш Грозне комбинированни установка хьалъе безам болаш я. Цу тайпара установка хьалъяро торо хулийтаргья массехк декхар кхоачащде: мехкдьаттан переработка елга, дикагІа дола автобензин даккхар лакхделга, къахьегама овсарал айелга, цхьайола морально къаенна установкаш дІайоахилга. Бакъда, нефтепереработка предприятеш эргайоахаш латт, из а кхоачамбоаллаш дац. Вахаро йоах, комбинированни установкаш махулла сихагІа хьалъе еза. Цхьайолча термически крекинга установкашта кхы тІа реакторни блокаца оборудовани е еза, цо торо хулийтаргья схема тоаяь эргаяккхеи дикагІа дола автобензин даккхеи.

Цул совгІа хІанз промышленноста хьалхашка латт институташеи заводий болхлошеи яь предложенеш дІайоаржаярца, каталитически крекинга йолаш йолча установкай овсарал 70—80 процент лакхъяра декхар.

Белгалдаккха деза, институтий предложени чаккхъяккха йоккхий капиталовложенеш эшаш йоацилга, бакъда нефтепродукташ дикагІа хилийта, къахьегама овсарал лакхъе, морально къаенна процессаш дІаяха, торо лургъя цар. Цунца цхьана кхы тІа, Нохч-ГІалгІайчене доккха хими дегІадоаладара эша торонаш а гучаяргья.

З. Т. ТАМКАЕВ,
Курчалоевски района Ленина цІерахча колхоза председатель.

ССКП Центральни Комитета ноябрьски декабрьски Пленумий решенеша тха артела къахьегамхой политически къахьегамеи уйла айяьй. Партийни организацес лоархІаме болх баьб уж исторически документаш колхозникашта дІадовзийташ. Уж дийцад партийни собраче, колхозникий собране. Агитатораша беседаш, лекцеш, докладаш яьй.

Организаторски политически балхаша гІодир юртбоахама балхаш чакхдахарна. Колхозо хьажкІаш, гидуаргаш, кхыйола культураш чуийцар, тІехкхоачашйир бешамаш дІайогІара план, хьайбашта йІайхача моттигашкеи шортта доакъар долаш Іа доаккхилга Іалашдир.

Тха колхоз вІашагІъелла цхьа шу гаргга ха я. Цу лоацача хана лоархІам болаш балхаш даьд цун юкъара боахам айбарна. ДІадахача шера колхоза 2 миллион сом пайда хиннаб, хІанз МТС-агара техника эцилга оттадаьд колхозо.

Уж толамаш даьхад Коммунистически партеси Советски правительствоси новкъостал дарцеи колхозникий къахьегама уйла лакха хиларахи. Казахстанереи Киргизереи цІабаьхка беррига колхозникаш общественна пайдане къахьегаши колхозни производстве хьинаре дакъалоацаши ба. ССКП ЦК декабрьски Пленума соцам бувзаш колхозникашта тоъам хиланзар даьчох, цар белгалдир даьр кІезига хилар. Колхозе кІезига да доахан.

Колхоза перспективни отрасль хьайбай боахам ба, 1965 шерага тха 100 гектар лаьттан лаьрхІа 10—12 етт хила беза, колхозе беррига а 300—350 етт хургба. ВорхІ шу доалаш оаха лерхІ 15 эзарга кхоачаш котамаш лелае. Дулх доаккхилга сихха дегІадоаладарна 1965 шерага 20 эзарнега кхоачаш хи тІа лела оалхазараш леладе лерхІ оаха.

М. А. ЕВСЕЕНКО,
Нохч-ГІалгІай совнархоза председатель

Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой тІагІертта къовсам лоаттабеш ба паччахьалкхен заданеш кхоачашъе. Совнархоза промышленносто валови продукци арахецара 1958 шерара план ханал хьалхагІа кхоачашъяьй. 1957 шера хинначул 13,7 процент дукхагІа продукци ара а хецаш. Промышленностан дерригa доакъоша лоархІам болаш дикагІа болх баьб, къаьстта мехкдьаттан, химически, энергетически, машинаш еча, кхачан промышленносте а беш. Совнархозе балха овсарле 8 процент лакхъеннай. 100 миллион сомал совгІа пайда баьккхаб.

Къаьстта теркам тІабахийта леладир республикан територе тІа мехкдьаттаи гази йоалла моттигаш лахара дола геолого-тохкама балхаш. Геологически тохкамеи балхаш толамца чакхдаьлар. Кердача районашка промышленни разработкаш яро, къаьстта Карабулака — Ачалкхен районе мехкдьаттеи гази яларо 1958 шера мехкдьаттеи гази йоаккхилга кІезиглуш хилар соцадарал совгІа 12,5 процента лакхдир.

Республике мел эшар да мехкдьаттеи гази яккхар дІахо а айдарна. Партийни боахамеи организацеш декхарийла я мехкдьатта доаккхачеи переработка ечие промышленностанна шоай теркам тІабахийта.

VII Нохч-ГІалгІай областной партийни конференци

ССКП XXI-ча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс ергйолча доклада тезисаши Нохч-ГІалгІай партийни организацен декхараши

Конференцен делегатий къамаьлаш

Дукха балхаш даьд химически промышленностан предприятей мощность дукхагІа хилийтарнеи цар болх тоабарнеи. Во доацаш толамаш даьхад Грозненски химически заводо.

ХьатІадоагІача ворх шера СССР-а халкъа боахам а дегІабарна контрольни цифраш тІа масса а оагІорахьара теркам баь да союзни автономнии республикаш дегІаяхкара хьашташ. Нохч-ГІалгІай совнархозе гІолла промышленни продукцен дукхал 1958 шера 2,8 миллиард сом хиннача 1965 шера 6,2 миллиард сом хургья. Плана тІа лерхІ езайоккхача промышленностан отраслеш: мехкдаьтта даккхар, мехкдаьттанна переработка яр, нефтехимика, энергетика керттерча даькъе дегІайоалаелга.

ВорхІ шерарча плано республикан территоре тІа предприятеш нийсагІа дІанийсъелга лерхІ. Нагахьа санна хьалхагІа промышленни предприятеш Грозне хьалъеш хиннале, укх ворхІ шера керттерча даькъе уж хьалъергья республикан районашка. Грозне промышленность 74 процента республикан районашка 7-ззеи дегІайоагІаргья. Къахьегама овсарле 50 процент гаргга лакхлургья. 1965 шера 1958 шераца нийсдича продукцега дІабода мах 300 миллион сомал дукхагІа чухьанахьа баргба.

ХьатІадоагІача ворхІ шера лоархІамегІа дола декхар хургда капиталовложенеш кхоачашъелга. Укх шера строительно-монтажни балхаш, 1958 шера хинначул 50 процент дукхагІа хургда. Уж декхараш кхоачашдарна аьшкабетон — 2,8, кирпишк — 1,7, кІири алибастри — 4 дукхагІа хилийта деза. Хьалъе лерхІаш я цемент йоаккха завод.

Строительно-монтажни балхаш лоархІам боллаш лакхлургхиларца тІишлошъю организацеш хІанзарча оборудованеца, механизмашца, транспортаца Іалашъе еза.

ВорхІ шерара план кхоачашъяро республикан экономика чІоагІъяь ца Іеш, из кхы лаккхагІча боарам тІа яккха торо хулийтаргья, хІаьта цун ларда тІа къахьегамхой вахар тоаде, цар материальнии духовнии хьашташ дикагІа кхоачашде. ВорхІ шера лоархІам боллаш лакхлургда дулх, шурий продукташ, комсаш йоахилга, мебель хьаелга. Къахьегамхошта культурни салагІа хьалаш оттадергда. Шерра хьалде лерхІаш да нах чубаха цІенош.

Нохч-ГІалгІайчен халкъа боахам дегІабарна къаьстта моттиг дІалоац дІахо йодача хана вай экономически районе промышленностан керттера отрасль хургйолча химически промышленносто. Цудухьа областной партийни организацес массазза а шийй тІахьожам лоаттабе беза халкъа боахама лоархІамерча цу отрасленна.

Б. К. ТУМГАЕВ,
ССКП Наьсарен райкома секретарь.

1958 шера доккхий толамаш даьхад, аьнна доккхал де йиш йолаш дац тхо. ХІаьта а областной партийни конференцен тешам лу аз укх шера пачхаьлкхен дІаяла а хьайбашта кхоькха а тоъал хьажкІаш хьалкхее тхо хьожаргхиларах. Оаха дукхагІа лаьтташ къоастадаьд хьажкІаш дІаерна, хІаьта района къахьегамхошта хьалхашка хьажкІаш а кхийола культураш а дукхагІа хьувкъийтара декхар а оттадаьд. Республикан юрта боахама Министерствога дехар ду оаха хьайбаш леладе гІирсаш сихагІа хьалдарна тхона новкъостал де, республикан кхыча районашта нийсса тха район а чехкагІа дІаоттаргйолаш.

ХІанз района юрта боахама болхлой сихбенна бІаьстан балхашта кийчо еш ба. Тха механизатораша ССКП XXI-ча съезда сийна социалистически яхье а баьнна тІехкхоачашъю шоай хІара денна йола планаш. Укх конференцен делегата — Назрановски совхоза механизатора нов. Оздоевс коммунистически къахьегама бригадан цІи тиллийтара яхье а ваьнна дика хьокхам тойт къахьегамца а вахарца а.

Техниканна ремонт яь яккха запчастеш тоац тхона. Тхо уж лаха ух лоалахарча республикашка. Из данза далац юрта боахама Министерствос запчастешца тхо Іалаш во деш хиларах. КІезига новкъостал ду тхона партен областной комитето а кхыча организацеша а.

Района къахьегамхоша тІадилларца партена обкомага а Министрий Советагара а дехар ду аз районни центре электричество йилла, бахача наха хий хилийта тхона новкъостал дара. Наьха унахцІено лораеча учреждений дукхагІа йоакхо е еза, уж Іалашъе еза эшача инвентараца а материалашца а.

А. З. ЛИТВИНЕНКО,
Сунженски района XIX партсъезда цІерахча колхоза партнома секретарь.

ССКП сентябрьски Пленум хинначул тІехьагІа доккхий хувцамаш хиннад тха колхоза вахара юкъе. МТС-аш эргаяхарои техника колхозашка дІаяларои торо хилийтар юкъара боахам кхы а сихагІа дегІабоалабе а колхозникий бахара хьал айде а.

Колхозе Карабулакски МТС-ера коммунисташ-механизатораш бахкарца дикагІа хилар организаторски болх, парторганизаци чІоагІъелар. ХІанз тха парторганизацена 104 коммунист ва. Уж дІанийсбаь ба эггара лоархІамегІа йолча участкашка. Партен Сунженски райкома решени ярца бригадашкеи фермашкеи парторганизацеши колхозе парткоми вІашагІъеллай.

Тха коммунисташа болх мел беча шоашкара балха хьокхам гойт шоашта тІехьабоах берригa колхозникаш. Коммунисташа-агитатораша хІара денна-ден колхозникашта дІайовзийт Н. С. Хрущева доклада тезисаши партен ЦК декабрьски Пленума материалаши. Артела правленена практически новкъостал ду къахьегама дисциплина чІоагІъе, вІашагІъехк кхашкара балхаш дикача хьокхамаца чаккдахара колхозникашта юкъера социалистически яхь.

МТС-аш эргаяхачул тІехьагІа колхозе болх бе 105 механизатор венав. Партийни оранизацеси колхоза правленеси цІенхоштта теркам тІаухийт цар вахара хьал вІашагІдоллара, къахьегам нийса вІашагІболлара. Берригa новкъостий бригадашта тІачІоагІбаьб. Артела правленес де дезар даьд еррига юртбоахама кагийча инвентара колхозе ремонт ергйолаш. Бригадашка шийй ханнахьа дІайовзийтар производственни заданеш, бІарчача шера трактораштеи юртбоахаман машинаштеи ремонт яра план оттаьй. Цу дерригнеша а гІодир тракторни паркаx мамогга дукхагІа пайда эца. Трактораш ду балхаш дукхха а дикагІа да, ялаташ хьувкъилга айденнад.

Партийни организацен повестка тІера далац баьца дaараш дикагІа хьувкъийтара дош. Баьца даараш хьувкъилга 1953 шераца нийсдича 9-зза гаргга айденнад.

Партийни комитето колхоз правленеца, фермайи бригадайи партийни организацешца цхьана дувц хьайбаш дебадара гІулакхаш. Фермай балхаш тоадара де деза гІулакхаш дукхахазза а дийцад партийни собранешкеи парткома заседанешкеи. Колхозо ийцад 150 племенной шинар. Дикка дукхагІа да оалхазараш, хьакхарч. Хьайбаш леладерашта юкъе социалистически яхь йоаржаьй. Дояркай балха итогаш итт дийнахьа цкъа ю, котбаьннарашта дІа-юха тела вымпел ахчан преми лу. Цо гІодир шура яккхар лорхІам боллаш айде.

Дукхха а дукхагІа айбеннаб колхоза тІабоагІа ахчан пайда. 1958 шера колхоза хинна ахчан пайда 1953 шера Сунженски района ерригача колхозашта мел хиннар миссел ба. Артела МТС-агара 1700 эзар сома техника ийцар, ах шера из ахча дІаденна а яьлар.

ХІанз оттаеш латт колхоза ворхІ шерара план. 1965 шера колхозе 1500 етт хургба, е 1959 шера 1-ча январе хиннарел 900 етт дукхагІа. Боабашкаш дукхагІа хургья. Цу гІулакха лаьрхІа 22 гектара тІа керда Іам бе доахк тхо. Колхозникаша соцам баьб капиталовложенена 20 процент хьожадаь хиннача 30—35 процентага кхоачаш отчисленеш а. 1958 шера ноябра бетта денз колхозо трудденах ахча тел. Ахча телилгадІахо а толамца дІадахьарна эшаш дола ахча а юртбоахаман продукташ а къоастаьй.

Н. МУЗАЕВ,
советски писателий Союза Нохч-ГІалгІай отделенен парторганизацен секретарь.

Нохч-ГІалгІайчен писателаша дика кхетаду, вай мехкан вахаре тІехьарча шерашка хиннача доккхийча хувцамаша, коммунизм хьалъяра йолча Іальмате йоккхача перспективаша, советски литератураштa хьалхашка доккхий декхараш увттаделга. Писателий граждански декхар — коммунизм хьалъяра доккхий декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лоацалга, масса хана наха юкъе а нахаца а хилар да.

Цхьабакъда, ала дезаш да. Нохч-ГІалгІайчен писателаш хІанз а кхоачамболлаш халкъа вахарца бувзам болаш бац. Цхьабола тха нов къостий хІанз а лоамашцара, лоаа хьасташцара, лоаман лаьчашцара, сихача лоаман хишцара хьа а къаьста наха юкъе боалаш бац, вай республикерча ргородашкарчеи, юрташкарчеи къахьегамхой турпалерча гІулакхех дика произведенеш язъергйолаш. Геттара кІезига я берашта лаьрхІа йола произведенеш. Бокъонца йола критика яц тха хІанз а, цудухьа хьалхашкахьа дІахо дахара новкъарло а хул. Цудухьа зІамигача сагах, цун гултурах, къахьегамах хІанз а кІезига да вай писателий произведенеш тІа.

ВорхІ шера йолча Іальмате йоккхача программаи, Н. С. Хрущевс советски литература дегІадарах долча дешах лаьца даьча къамаьлои, ССКП XXI-ча съезда еча кийчонои дог айдаь бола Нохч-ГІалгІайчен писателаш болабеннаб хІанзарча сагах йола произведенеш язье. Бозоркина кинoповесть, Арсановеи, Яндиевеи очеркаш, М. Мамакаевеи, Хь-Б. Муталиевеи, М. Сулаевеи стихаш, А. Хамидова рассказаш цу боккхача балха цхьа йухьиг мара яц. Сай декхар лоархІ аз касттача хана хІанзарча сагах, коммунистически къахьегама бригадах йола роман йисте йоаккхилга.

Дерригача дуненна гуш да, ленински сийгах мишта баьлар ала, социализман сердалца мишта сийрдаьккхар цо дунс. Йоайиц вай ленински идейі сердало, коммунизман сердало. Болх бе, цІаькха а болх бе, берригача низаца къахьега безам боагІа. Аз тешал ду областной партийни конференцена Нохч-ГІалгІайчен писателаша шоай низ кхо ца беш советски писатела йоаккха цІи лелаергхиларах.

Шийй къамаьл стихашца йисте даьккхар нов. Музаевс.

Г. И. ИЛЮХИН,
ССКП Наурски райкома секретарь

ТІеххьарча пхе шера Наурски района колхозашеи совхозашеи цІенхоштта толамаш даьхад. ДІадахача шера районе 1957 шера даьккхачул дукхагІа даьккхад ялат 5,5-ззеи, шуреи дулхи 3-зза гаргга, тха 1,5-зза. Пачхаьлкхенна дукхагІа дІаеннай юрта боахама продукташ а.

Из юхьиг мара яц Н. С. Хрущева доклада тезисаш ювцаш района къахьегамхоша лаьрхІад 1965 шу йистедоалаш дулх доаккхилга 3-ззанел кІезигагІа доацаш лакхде. Алхха устагІан дулх хІара шера-шера 30—32 эзар центнер дІатергда районо, 1958 шера 3 эзар центнер деннача.

Наурски района комсаш яхара а чхьагІар даккхара а йоккхагІа йола база я. ДІадахача шера вІашагІъеллай шиъ комсаш лелаю цаІ плодопитомнически совхозаш.

Гаргарча хана кхы а вІашагІйохкаргья чхьагІара 4 совхози жа леладу пачхаьлкхен боккха цхьа боахами. ТІаккха районе хургья цхьайтта совхоз. Комсий бешамаш семилетка йистейоалаш 18 эзар гектарага кхочаргья.

Цхьабакъда, из боккха лоархІам бола боахама отрасль дегІаярна новкъа дукхха а халонаш я. Укх шера а тІехь совхозий плантацешка болх эшаш 5 эзар сагва, хІаьта волаш вар 2 эзарнел совгІа мара вац. Кхерам ба цхьайолча совхозашка комсий бешамашта де деза гІулакх де низ дІа ца кхачара. Совхозий болхлой хьайибе торо яц, цар уж чубаха цІеношца Іалашбе йиш йоацандаь. Иштта хала хьал доллашехь а нов. Шварцкопфа кулгалдеча совнархоза гІишлой управленес е еза йоакхо яц совхозашка нах чубаха цІенош хьалдарна.

Комсаш шпалераш тІа оттае еза. Цхьабакъда аьшкбетони чІоагІаленаш хьаелга вІашагІделла дац, гІишлошъю материалаш хьахийца яц. Комсаш лелаеча халагІа дола цхьа гІулакх да совгІа йола гаьнаш дІатедар: эшаш ба балха говзал йола нах. Из иштта доллашехьа а уж дІатедараш кийчбелга совхозашка во вІашагІделла да. Тхона хетачох тха районе вІашагІйолла еза комсаш лелаю болхлой кийчбергбола училище.

ХІара шера-шера 2.500—3000 гектар комсии бешамаш дІайогІа торо хургйолаш хиланза баргбац хІара шера 14—15 миллион саженцаш хьалкхееpгйола плодопитомнически боахам. Республикан юрта боахама Министерствон чуйоагІа специализированни совхоз халача хьал тІа я. ГІишлошъярна ахча хьахецац цунна, болхлой бац цунга. Оаха тІаІертта дех из совхоз совнархозага дІалулга, цо из дІайогІаш йола материал кийчъяра йоккха база а яь дІаоттаергйолаш. Иштта районе вІашагІйолланза яргъяц кхы цхьаькха а строительни-монтажни управлени, Терско-Кумски канала Наурско-Шелковски ветв хьаяра балхаш цо чехкагІа леладергдолаш.

Районан колхозаша лаьрхІад семилетка йистейоалаш 220—230 эзар диткъа тха доаха жа хилийтеи хІара шера 1.300—1.350 тонн дика тха даккхеи е юртбоахама лаьттан 100 гектара лаьрхІа 900 килограмм тха даккха. Цхьабакъда, колхозашта новкъостал эш. Балха говзал дикагІа йола кадраш лаха а гІувнашкара хий хьалдаха насосашцеи ахкан хана хий дІохде цистернашцеи колхозаш Іалаш а е еза, оаха иштта дех шийй хана КъилбаседанХІирий республиканна дІаденна лаьтташ юхадалар а.

М. Э. ВИСАИТОВ,
Шалински райисполкома председатель

Российски Федерацена Ленина орден ялараx вай берригача мехка къахьегамхошта доккха цІей хилар. Вай республикан юрта боахама къахьегамхой доккхал де йиш йолаш ба лоархІаме толамаш шоаш дахарах.

Вай республике ялат а хьайбай продукташ а яхарна тоъал доккха дакъа дІалоац Шалински районо. Хьайбаш леладар районе юрта боахаме лоархІамегІа дола дакъа да. Цхьабакъда, хІанз доаккха дулхи шуреи вай мехка ма эшша дукха дац. Районе детташ дола доахан совдаха, шуреи дулхи доаккхилга айде деза партес оттадаь сага сих хьайбай продукташ яхарна Американ ВІашагІкхийттача Штаташта гаргарча шерашка тІехькхера декхар кхоачашдарна. Эггара хьалха теркам тІабахийта беза хьакхарч лелаярна, уж сиха дегІайоагІаш а хьайбай боахаме пайданегІа а хиларца. Районе хьакхарч лелаярна доакъар а дика моттигаш а я.

Партен Центральни Комитето декхар оттадаь мехка къахьегамхой дикачеи доарегІачеи баьца даараш ца Іалашбе, аьнна. Цу гІулакха тхона бакъахьа кетт хІанз йолча йиъ отделенен ларда тІа цаІ-шиъ баьца даарий совхоз вІашагІъеллача. Уж Іалашъяь хила еза хІанзарча техникаца.

Дийцача бакъахьа да баьца даараш дохкилга вІашагІдоллар а. 1958 шера совхозаша даьхача дикача баьца даарех цхьадола дакъа нахага дІаккхачанзар. Мах беча организацеша йоакхо янзар уж шийй ханнахьа совхозашкара хьа а ийца нахага дІайохкарна. Уж тайша гІулакхаш дІахо хилийта мегартдац.

Районе пайда ца эцаш пхи эзар гаргга гектар лаьтташ да кІотаргаш тІа а яьнна ухкаш. Вай промышленносто башха дика техника арахийцай кІоторгаш дІаяха. Тхона сихагІа яла еза из тайпа техника, оаха 3 эзар гаргга гектар лаьтта мукъа а даьккха, цу тІа хьажкІаш дІа а йийша, кхы тІа итташ эзараш тоннаш хьажкІаш лургьяр тІаккха.

Я. В. АНДРЕЕВ,
НГІАССР-а юрта боахама министр

Семилетке вайна хьалхашка латта декхараш мел лоархІам болаш да дІадовзийтарна са безам ба массеxх цифр йоалае. ХІанз вай лаьттан бІаь гектара лаьрхІа 16 центнер гаргга дулх доахк, даккха деза 50 центнер гаргга. Иззал дулх даккхарна 1965 шера вайга хила деза доккхий доахан 206 эзар, хІаьта хІанз дараш 85,1 эзар мара дац, хьакхарч 250 эзар, яраш 70,3 эзар мара яц, жа хила деза 836 эзар, дараш 477,6 эзар мара дац.

ХІанз вай лаьттан бІаь гектара лаьрхІа 57 центнер шура мара яккхац, яккха езар кІезигагІа яле а 200 центнер я. Иззал шура яккха республикан колхозашкеи совхозашкеи юкъера лаьрхІача 2600 килограмм шура луш бола 73 эзар гаргга етт хила беза, хІаьта болаш бар 28,1 эзар мара бац, юкъера лаьрхІача 2000 килограмм шура а луш.

Іаламан а лаьттан а цхьан хьал тІа йолча шин районех ала безам ба са.

Тхона хетачох, лаьттан 100 гектара лаьрхІа 100 центнер дулхи 400 центнер шуреи яккха еза Сунженски районо. Цхьабакъда из кхоачашдарна цун хила беза 12,5 эзар етт, хІаьта хІанз бар 3,4 эзар мара бац, хьакхарч 35 эзар хила еза, йолаш 9,5 эзар мара яц. Хьагучоах сунженцаша дукхха а балхаш де деза хьайбай продукташ йоахилга сихагІа дегІадоаладарна.

Кхы а бехктокхамегІа декхараш латт Назрановски района хьалхашка. Цун торо я лаьттан бІаь гектара лаьрхІа шийй лоалахочо — Сунженски районо миссел хьайбай продукташ яха. Цхьабакъда, цун гІулакха районе хила деза 20,6 эзар доккхий доахан, хІаьта долаш 3,3 эзар мара дац, 7,2 эзар етт хила беза, болаш цхьа эзар мара бац, хьакхарч 15 эзар хила еза, йолаш 0,8 эзар мара яц. Вайна гуча тайпара назрановцаша доккхий доахан ялхазза, детташ дола доахан ворхІазза, хьакхарч ткъестазза дукхагІа хилийта еза.

Юртбоахаман производствон керттера дар ялат долга ховш да. Из дукхагІа даккхара торонаш вай йоккхий я: хІанззе а долаш да 70 эзар гектар хиш дехка лаьтташ, хІаьта гаргарча хана кхы тІа а 55 эзар гектар хургда. Вай торо я кІотаргаш тІайола 15—20 эзар гектар лаьтта мукъадаккха. Цу ерригача торонех мамогга дукхагІа пайда эца беза ялат, баьца даараш, кхыйола продукташ дукхагІа яхарна.

Семилеткан план толамца кхоачашъелга укх шера колхозашеи совхозашеи болх барга хьажа хургда. Дукхха а балхаш де деза ялатий лакхара хьувкъамаш доахилга Іалашдарна. Эггара хьалха зяб оахилга йистедаккхарна пайда эца беза дІайха денош латташ хиларах. Гаргарча деношка йистедаккха деза бІаьсти дІаде фу кийчделга, махулла чехкагІа рядовой фу сортовойчунца хувцилга Іалашде деза. Колхозаши совхозаши декхарийла я кхашка кхо дахьара план кхоачашъе, хьажкІаш юврийолча эггара хьалха а хьош.

Вай хьал тІа лоархІамера гІулакх да влагозарядкови хиш деттилга. Из гІулакх мамогга шерагІа а чехкагІа а леладе деза.

ВорхІ шерара план кхоачашъярна боккха лоархІам болаш да ше волча хІара боахаме фу де деза а мада де деза а хар. Йоакхо е еза хІаранена план кхоачашъярна шийй моттиги ше къовсам сенна духьа лоаттабуи хара.

З. З. ЭРБИЕВ,
Урус-мартановски райисполкома председатель

Юрта боахам сихха дегІабоалабара партен решенеш кхоачашъеш Урус-мартановски района къахьегамхоша цхьадола толамаш даьхад. Ялат дІадув лаьтташ дукхагІа хиннад тха, кІотаргаш хинна моттигаш оаха мукъаяхарах, лоархІам боллаш лакхденнад ялаташ хьувкъилга, дукхагІа йоах хьайбай продукташ. ССКП XXI-ча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс ергйола доклада тезисаш ювцаш района къахьегамхоша хьатІадоагІача ворхІ шера юрта боахама дерригa доакъош дегІадоаладара де дезар белгалдаьд. Тхона хетачох ворхІ шу доалаш 2,5-ззеи дукхагІа йоахаргъя хьажкІаш. ЛоархІам боллаш дукхагІа доахаргда баьца даараш, комсаш, сомаш.

Республике эггара дикагІа район лоархІ Сунженски районах. Сона хетачох, тха района могаргда лаьттан бІаь гектара лаьрхІа дулхи шуреи яккхарна цу хьалха латтача районаца яхь лелае. ХІанз доаккхачул дукхагІа дулхи шуреи даккха дезаргда тха. Фу де деза из кхоачашдарна. Ховш да эггара хьалха хьайбашка дикагІа хьажа дезилга а, уж дукхагІа хургдола гІулакх де дезилга а.

Боккха лоархІам болаш да районе бахача наха юкъера культурно-просветительни болх айбар.

Цу гІулакха тхона новкъостал де деза городской организацеша. Республике йолаш я Советски Союза писателий отделени. ЦІагІа ца а багІаш писателаш дукхагІа юрташка хуларе дикагІа дар. ХІанз вай кагирхошта хац хьалха нохчийи гІалгІайи мишта баьхаб, деша мел хала хиннад, Урус-Мартанера Грозне ва мел ха йоае езаш хианай, медицински новкъостал ца дарах нах мишта бовш хиннаб. Юрта а баьхка писателаша кагирхошта из дерригa дІадувца а цифрашца а бакъдарашца Советски Іаьдало мел даь доккхий гІулакхаш дІадовзийташ книжкаш язде а деза.

Тешаш ва со новкъостий, Грознен къахьегамхой новкъосталца тха районе республике эггара хьалха латтача районий мугІарашца хургхиларах. Оаха яхье бех Сунженски района юрта боахама болхлой.

В. В. ГОЛУБОВСКИЙ,
ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома секретарь

Планаш кхоачашъеча дикагІа дакъа лаца кагирхой низ тІа а берзабеш, партес комсомолагара дІадех коммунистически кхетама къаьстта теркам тІабахийтар. Республикан комсомольски организацес шийй берригa низ тІабохийтаргба кагирхошта юкъе бу кхетама болх овлан тІара тоабара, кагирхой къахьегамца коммунистически гІулакх долаш, советски сага дикагІа йола оамалаш йоахкаш кхетабергба цо.

Республикан цхьайолча районашка кадраш харжарах йола партийни принципаш лелаяц, къаьнарча кадраца къона кадраш а балха юкъе озац. Юртарча Советашта керте латт шовзткъе итт шу совгІа ха йола, дешара 4—5 класс яьккха мара боаца боккхий нах.

Коммунизм хьалъеча хІанзарча этапе боккха лоархІам болаш да идеологически балха дешаш, къаьстта атеистически пропаганда айъяр. Кагирхошта кхетам балара халагІча участкех цаІ я из. Иштта йоллашехьа а дукхахача моттигашка тесса йита я из. Ды лелабеча тайптайпарча тоабаша шоай болх айбар шийй бахьан доацаш дац, церковникаш гІерт кагирхой цу тоабашта юкъе оза.

«Грозненски рабочий», «Ленинан некъ», «Сердало» яхача газеташа боагІаш бола теркам тІабахийтац дына духьаларча хьехама.

ДІаяхача заманах юхедисаьча вочa гІулакхашца лоаттабеча къовсаме дукххача комсомольски организацешта хила доагІаш дола гІо-новкъостал хилац партийни организацей оагІонгахьара, кагирхой, къаьстта мехкарий деша школе ца ухийта, кагирхой комсомоле бахара духьале ю цхьабола кулгалхой, царца цхьана коммунисташ а, гучабахац.

Ф. И. ВОЛКОВ,
Грозненски тІемагІулакхахо

Гарнизона эпсарашеи политболхлошеи боккха болх бу тІемахой шоай социалистически Даьхе доазув доацшаш езаш хьалхкебарна. ССКП ЦК ноябрьскии декабрьскии Пленумий соцамаша а партен XXI-ча съезда накъа даха кийчо яро а салташта, старшинашта, сержанташта, эпсарашта юкъе политически уйла чІоагІа айяьй. Уж документаш Іомадеш тІемахоша йоах, коммунистически хьисапе баха а деша а, Даьхена гІулакх де а шоаш кийча болга.

Тхона хетачох партийни организацеша дикагІа лелабе беза республикан промышленни предприятешеи организацешеи тІема доакъошта шефство лелаяра болх. Заводий, фабрикай, учрежденей, организацей вискалаша дукхагІа къамаьлаш де деза тІемахоштa хьалхашка.

Чакхъяьннача отчетно-харжара собранеша а гарнизона партийни конференцес а хьахьекхар эскара коммунисташ шоай балха юкъера кхоачамбоацараш дІадаха а ССКП XXI-ча съезда накъа болхаш салтий, сержантий, эпсарий айенна политически уйла Советски Эскара тІемахой политически кийчо кхы а лакхъяра а цар сакхетам айбара а хьожае могаргдолаш хилар.

М. Г. ГАЙРБЕКОВ,
НГІАССР-а Министрий Совета председатель

Вай конференцес шийй болх бу денош нийсделар нохч-гІалгІай халкъа вахара чухь белгалъяьнна дика йолча хана чухь: дизза ши шу хьалхагІа юхаметтаоттаьй цу халкъа къаман автономи. Из исторически акт нохч-гІалгІай халкъо а берригача советски наха а Іальмате гІадбаха тІаийцар.

Советски Іаьдал эттача шерашка, ленински къамий политика нийсса лелар бахьан долаш, бовзарг а боацаш хувцабеннаб Нохч-ГІалгІай мохк. Социалистически промышленностеи боккхача юрта боахамеи республика а хинна дІаеттаб из. Доккхий толамаш даьхад нохч-гІалгІай халкъо форма къамани чулоацам социалистическии йола шийй культура дегІайоалаеш. ЛоархІам боллаш лакхденнад республике бахача наьха материальни хьал.

Халкъа боахама арахеца продукци чехкагІа лакхъе йизза торо я вайга. Цхьабакъда цу торонах де йиш яр хилийта тІагІертта болх вІаштІехьа баккха беза, дІахо а тоае еза боахама а партийни а хьалхле лелаяра методаш.

1959 шерехьа а сихагІа дегІадоаладанза даргдац промышленностеи юрта боахамеи доакъош. Пачхаьлкхенна хьалхашка шоай йола планаш а декхараш а кхоачаш ца деш хІанз а тІехьа лоархІам боллаш дукха предприятеш, колхозаш, совхозаш хилар диццалийта йиш яц.

Укх шера общественни хьайбаех, къаьстта коа тІарча оалхазарех боала пайда чехкка лакхбергбола дукхха гІулакхаш динза даргдац. Къаьстта дукхагІа пайда эца беза лоамашкарча йІаьхийча даьгІенех.

Моттигерча промышленноста предприятешка халкъа дукхха эша товараш арахецилга дегІадоагІашехьа а, воай йолча торонех бизза пайда эцара гаьна да вай, дукха эшаш йола мебель, цІагІа эша товараш, строительни материалаш кІезга ю вай.

Валовой продукции ассортиментах доагІа товараши арахеца оттаяь планаш кхоачашъяьяц моттигерча промышленноста дукхача предприятеша. Республикерча халкъа боахамаи бахача нахаи эша лоархІам боллаш йола кирпишк, строительни материалаш, хиланза даргдоаца кхыдола товараш планах мароагІара арахецанзар цар. Шоай ерригача предприятешка лелаю хьалхле хьдда тоае декхарийла я министерствaш.

Дукххача а министерствашкеи управленешкеи гІолла капитальни строительствон план 1958 шера дика кхоачашъяьяц. Строительни организацеш говзача кадрашца чІоагІъе а строительствон керда прогрессивни методаш шерагІа юкъе йолае а еза.

Ф. В. СУХОМЛИНОВ,
Ермоловски птицесовхоза директор

Духхьал коа тІара оалхазараш леладеш йола совхоз я Ермоловски совхоз. 1958 шера пачхаьлкхен хьалхашкара шийй декхараш ханал хьалха кхоачашдир совхозо. ХІара яхкача котама кІалхара юккъера лаьрхІача 142 фуъ лохьадаьд. Доккхий декхараш латт совхоза коллектива хьалхашка 1959 шера. Укх шера 300 эзар боабишк чуоттаяь тоае декхар тІаийцад оаха. Из кхоачашде йизза торо йолаш да тхо, доакъарашца Іалашъяь я совхоз, помещенеш ю оаха, кадраш кийчъяьй.

Цхьабакъда тха балха тІехь халонаш а нийслу. ССКП обкома бюрони НГІАССР-а Министрий Советеи соцамах коа тІарча оалхазарашта бунаш е езаш да тхо. Из декхар мела кхоачашду Сельэлектрос.

Е дош дувца безам бар са. ХІанз дукххача районашка Іамарч а хий сеца моттигаш а ю, цхьабакъда, чкъаьра бац царна чу. Чкъаьрий питомник йилланза яргъяц. 20—30 гектар хургйолаш Іам бе средстваш хеца еза, питомник вІаштІехьа яккха еза, зеркальни карпи кхыбола чкъаьреи болабе беза цучу.

С. С. СИДЕЛЬНИКОВ,
облсовпрофа председатель

Республикерча болхлошеи специалисташеи, берригача къахьегамхоша дукххача наьха собранешка цхьа уйла а йолаш могайир халкъа боахам дегІабара семилетни плана контрольни цифраш.

ЧІоагІа баржаш латт производствон новаторийи рационализаторийи болам. ДІадахача шера 11 бетта цар юкъе йоалайир 35 миллион сом пайда баьнна предложенеш. ДІахо а дегІабоалабе беза из патриотически, советски наьха къахьегамца дола гІулакх къьгга хьахьокхаш бола болам.

Профсоюзий областной советон профсоюзий областной комитеташеи лерхІ болхлоша унахцІена салоІилга а царна дарба делга а вІаштІехьа даккха укх ворхІ шера чухь санаторийи салоІа цІаи хьалданза даргдоацаш.

Республикерча предприятешка болх беш я 300 хадданза йола производственни совещани. Боккха болх баьб цар. Къаьстта дика болх беш я крекинг-заводера производственни совещанеш. Совещане тІаийца хинна цхьа предложени юкъе йоалаяре массеxх миллион пачхаьлкхен средстваш кхояйтар. Цхьабакъда массайолча а предприятешка бац производственни совещаней бе боагІаш бола теркам. Из ала доагІаш да къаьстта республикан Министрий Совета кара йолча предприятех.

О. С. БЕЛЯЕВ,
ССКП Сталински райкома секретарь

Лакхдаь а доацаш ала йиш йолаш да, 1959—1965 шерашка халкъа боахам дегІабоалабара контрольни цифрех йолча Н. С. Хрущева доклада тезисаша миссел партен цхьанна а документо безам тІабахийтабац, вай низ бола сийлахь-йоккха Даьхе дІахо а чІоагІъе иштта нах тІаберзабаьбац, аьнна.

Шерра яьржай вай партен XXI-ча съезда мабоагІара накъа баха лелаяь социалистически яхь. Коммунистически къахьегама коллектив аьнна цІи хургйола бокъо яьккхара тІехьара яхь тІатІа а шерагІа яржаш я. Цу яхьа юкъе дакъа лоацаш я 160 бригада, смена, цех.

Промышленни предприятей коллективаша 1958 шера декабрь бетта 17 диинахье а кхоачашйир шера йоагІа план, хІаьта съезда хьалха тІаийца декхараш 27 декабре кхоачашдир.

Цхьабакъда, районерча предприятейи строительни организацейи балха тІехь цІенхаштта дола кхоачамбоацараш а да. Во оттаяь я тІехьаюсача предприятей балхага хьожа контроль, организаторскии политическии балха боарам кхоачамболаш бац.

Хьалхле лелаераш бехктокхаме хулга лакхде деза, низ макхоачча айбе беза боахама планаши социалистически декхараши кхоачашдара тІехьа лоаттабеча къовсаме первични партийни организацей бола лоархІам.

Кертера дош да цхьайола нефтеперерабатывающи заводаш тоаяр, хІаьта иштта хьалъеш латт установкаш болх бе йолаялийтар а. Энергетически управленен предприятей паровойи энергетически низ лакхбе а Грозненски ТЭЦ тоае а лерхІ. ЛоархІам боллаш тоае езаргья строительни индустрен предприятеш а. Къаьстта аьлча, сборни аьшкбетон ю завод хьалъе йолае лерхІ.

Бедал а продукци а ханнахьа дІа ца хьош хиларо цІенхаштта юхаувз промышленность. Из дош керда а дац, къоастаданза а даргдац. Кхоачамболлаш оттадаьдац термически крекинга установкашга эша бедал лоаттаяра гІулакх а.

Х. АРСАНУКАЕВА,
ССКП Урус-Мартановски райкома кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующи

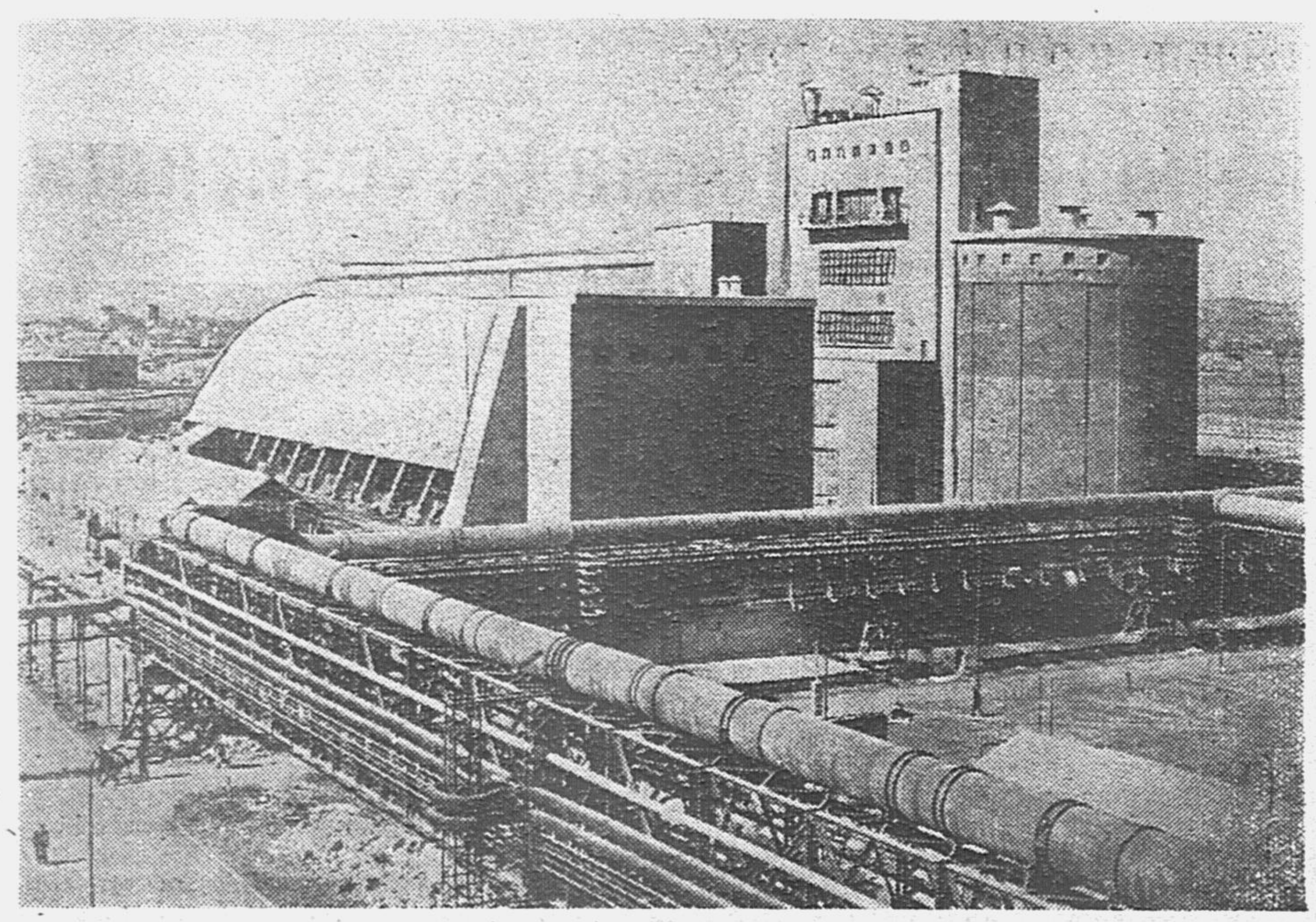
Іальмате чІоагІа дог гІоздаларца а шоай Даьхе бахьан доккхал деш а тІаийцар советски наха Н. С. Хрущевс ССКП XXI-ча съезде ергйолча доклада дІахо а халкъа боахама дерригa доакъош, социалистически культура дегІайоалаяра перспективкаш гойташ йола тезисаш.

Дукха хІама де деза вай республикерча юрташка культура лакхъяра хьакъехьа. Юрташкарча клубай болх тоабанза ларгбац. Культурни вахара дикагІа юкъе бза беза нохч-гІалгІай кхалнах, мехкарашта йола интернат хьаелла еза, деша а культура лакхъе а эша дика торонаш хилийта еза царна.

Къаьстта теркам тІабахийта беза нохчехи гІалгІайхи болча кагирхошта. Царех цхьабараш во лелаш ба. Цу хьакъехьа эггара хьалха бехке ба даьйи — ноанойи культуран министерствон болхлойи. Нов. Татаев кабинете вагІа, юрташка фудоал хац цунна.

Тха районе 9—10 классашка ерриташ а 9 йоІ мара деша ягІац. Из тхона эхь долаш да. Нохчий мехкарий деша декхарийла ба. Нагахьа санна духхьал мехкарашта йола интернаташ йоахкаре, сона хетачох, дукхагІа деша багІаргбар уж.

Хьата къовсам лоаттабе беза дукха истий кхувларца. Партийни комсомольски организацеша хІанз а кІезга теркам тІабохийт дІаяхача заманах юхе дисаь наьха кхетама чура дІадаланза долча воча хІамашца лоаттабеча къовсама.

Венгерски Халкъа Республике тIехь-тIехьа дукхагIа хьаю лаьтташ хьаьндеш йола химически молхаш. 1935-ча шера буржуазно-помещикий Венгрен юрта боахаме цхьан гектара тIа тоссаш йола химически молхаш юккъера дIалаьрхIача 6 килограммага мара кхачацар. 1958-ча шера Венгрен Халкъа Республике уж молхаш гектара тIа 45 килограмм кхоачаш хиннай. ХIанз дукха ха йоацаш химически комбинат йолаеннай уж молхаш е. Комбинато арахецача кердача продукцес дикка гIо дергда мехка юрта боахам дегIабоалабарна.

Сурта тIа: Баршодски химически комбината химически молхаш еш йола завод.

Венгерски телеграфни агентствон сурт.

А. И. МИКОЯН США ХИЛАР

ЛОС-АНЖЕЛОС, 12 январе, (ТАСС-а спец. корр). Селхан Лос-Анжелосе кхаьчар А. И. Микоян. Аэродроме цунга хьежаш печата, радион, телевиденен дукха бола викалаш бар. Цхьабакъда дохк хилар бахьан долаш самолет кхыча аэродроме ессар. А. И. Микояни цунца хиннараши сайцача «Амбасса—дор» яхача отеле тIехьагIа пресс-конференци хилар.

Печата викалашка А. И. Микояна аьлар, Лос-Анжелосе бахача наха дика мел дар хилча дика а хеташ, дIайха моаршал дайтад. Цул тIехьагIа дуккхача хаттараштa жопаш делар цо. 1936 шера Лос-Анжелосе хиннача хана дукхагIа фу ха хьаштдолаш вар хьо аьнна, шийга хьаьттача, А. И. Микояна аьлар, со цу хана кхачан промышленноста министр а вар, Къулбехьен Калифорне сона дукхагIа довза лайнар кхачан продукташ мишта кийчъю, къаьстта сомий сокаш мишта кийчъю хар а консервни производство йовзар а дар.

Кхыча хаттара ше жоп луш, А. И. Микояна белгалдаьккхар хIама леладуча нахеи печата викалашеи Сан-Франциске къаьстта дика ше тIаэцар.

Цхьан корреспонденто хьаьттар советски космически ракета урагIаяхийтар бахьан долаш гучадаьнна Iилман хIамаш кхыча мехкашка довзийта дага йий теш Советски Союз. А. И. Микояна аьлар, космически ракета урагIаяхийтар Дунен халкъий географически шера программан дакъа а да, из программа чакхйоккхача дакъа лоацаш хиннача Советски Iилманхоша шоай тохкама балха тIехь гучадаьннараш кхыча мехкарча Iилмахошка дIа а довзийт. Ракета а искусственни спутникаш а урагIаяхийтарах гучадаьнна дукха дараш печата тIа арадаьннад, аьлар цо.

Сарахьа А. И. Микоян шийн сийна кинематографен национальни ассоциацен президента Эрик Джонстона че яьча Калифорнийски университета ректор Р. Аллен, «Бэнк оф Америка» яхачун президент Кларк Бейз, «Пасифик ГЭС ЭНД электрик» яхача компанен президент Д. Блэк, «Стандард ойл компани оф Калифорния» яхача компанен президент Т. Петерсон, «Саут пасифик» яхача машиннаькъа компанен президент цIи хеза вола киноактер Кирк Дуглас, Лос-Анжелосера дуккха бола хIама лелалу нах а общественноста викалаш а. Цига бар СССР-а США-ра посол М. И. Меньшиков, А. И. Микоянаца США бахараш.

ЛОС-АНЖЕЛОС, 13 январе. (ТАСС-а **спец. корр.**) США эггара йоаккхагIча вузех йолча Калифорнен штата университете хилар А. И. Микоян. Университета ректора Р. Аллена а профессораша — преподавателаша а А. И. Микоян хьажийтар университета административни дешареи помещенешка, дукха ха йоацаш хьалъяча мехка чухь эггара йоккхагIа йолча Iилмани статистикани гIулакхий вычислительни центрага чIоагIа хьежар А. И. Микоян.

А. И. Микоян университете венилга хайна, студенташ дешара помещенешкара арахьийлхар. Кхотабенна го а бaь, Советски Союзера венача хьаьша кулг лаца гIертар уж, английскии эрсийи меттал моаршал а хетташ.

Университете А. И. Микояна къамаьл дир студенташцеи арахьарча политикани экономикани дешар хьехача преподавателашцеи.

А. И. Микоян къамаьл де волалуш къамаьл даьча университета ректора Р. Аллена аьлар. Калифорнийски университетерча преподавателаштеи студенташтеи боккха лоархIам болаш да е вIашагIкхетар. Сона дага доагIа, аьлар цо, 1957 шера май бетта Московски университете се дика тIаэцар. СССР-а Министрий Совета Председатела Хьалхара заместитель Анастас Иванович хIанз вайцига вена гIаддаха да вай. Сона хов, аьлар г-н Аллена, премьера заместитель политически экономически дешашца безам хинна ца Iеш, дешара гIулакх мишта оттадаь да хар ловш а волга. цудухьа цун къамаьлага а воаш деннача хаттараштa цо лургдолча жопашка а ладувгIа чIоагIа безам ба вай.

Хьагулбеннарашта хьалхашка къамаьл деш А. И. Микояна царга а Калифорнийски университета ерригача коллективага а дерригача советски халкъагара дIайха моаршал делар. Сона гу, американски интеллигенци Советски Союза йовза чIоагIа безам болаш йолга, аьлар А. И. Микояна. Из иштта хила а деза. Октябрьски революци хинначул тIехьагIа тха мехка Iалаьмате доккха хувцамаш а хиннад. хIанз советски Союзах низ бола социалистически мохк а хиннаб. ХIанз миллиард гаргга нах социализман наькъ тIа баьннаб. Уж историн факташ я, уж бIарга ца гуш Iе йиш яц.

США, аьлар А. И. Микояна, из бакъахьа деце а, дукха харцдараш дувц Советски халкъа вахарах а къахьегамах а. ХIаьта а сона хет, аьлар цо дIахо, бакъдарца довзаш шун уйла оттаро новкъарло е йиш яц бакъдарашца шоана тха мохк бовзаргболаш СССР йовза шун безам хилара а.

А. И. Микояна жопаш делар советски халкъа вахара тайп-тайпара оагIонаш чIоагIа йовза безам болча университета студентийи хьехархойи хаттараштa.

А. И. Микояна дика дIаккхетаргдолаш дIадийцар СССР-е промышленности юрта боахами эргабоаккхаш хилар хьалха паччахьалкхено лeладаь цхьадола гIулакхаш общественни организацешка, цу даькъе профсоюзашка а дIадалар.

А. И. Микояна иштта дийцар СССР-е къахьегамах луш долча алапешта хувцамаш делга, Советски паччахьалкхено тIа-тIа дукхагIа берийи къабеннача наьхеи йоакхо елга шийна тIаэцилга. Наха дукхагIа эша товараш хьадара хаттара жоп луш, А. И. Микояна аьлар, СССР-е уж тайпа товараш тIа-тIа дукхагIа хул. ХIаьта а тхо гIерт наха эша товараш дукхагIа хьаде, халкъ тIатIа дукхагIа эшача товарашца Iалашде. Оаха оттаяй наха эша товараш синтетически материалех хьадара йоккха программа, аьлар А. И. Микояна. Тхога уж тайпа материалаш яц. США-гара уж тайпа материалаш хьаю заводаш эца безам бар тха. ХIанз, новкъа дале а цу гIулакха лоадама хIама даьдац. ХIаьта а тешалаш, тха программа цоах кIалъюсарг ца хиларах, оаха оахоша шердергда уж а кхыйола материалаш хьаелга.

Цхьан профессора А. И. Микоянага хьаьттар фу уйла йолаш я Советски Союз экономикан а техникан а даькъе специалисташ дIа-юха хувцара. Бакъахьа хеташ да-кх, аьлар А. И. Микояна, уж дIа-юха хувцилга леладеш, хIаьта из шерлойя геттара дика а хургда.

Къамаьл йистедоалаш университета ректоро А. И. Микояна баркал аьлар, хьехархошеи студенташеи тийннача хаттараштa къоастам болаш жопаш даларах.

А. И. Микоян цкъа студенташ болча нийсвеннача хана моттигерча студентий газетех цхьан газета редактор йола студентка-негритянка Камела Симмон тIайоалайир цунна. А. И. Микояна негрий йоIа безаме кулг лацарах а дас санна безаме цо цунца къаьмаьл дарах а чIоагIа раьза хиннабар студенташ. А. И. Микяни цунцара новкъостийи Калифорнерча институтера дIаболхача хана студенташа массане а тIоараш деттарца сий деш накъа баьхар уж.

Цул тIехьагIа города Лос-Анжелосерча дунен халкъашта юкъерча гIулакхий совето шийн сийна оттадаьча обеде хилар А. И. Микоян. Обеде бар Къулбехьен Калифорнерча йоккхача промышленни, торгови, финансови корпорацей викалаш, Лос-Анжелосерча культурнии общественнии организацешкара цIи хезза викалаш. Царна юкъе вар «Бэнк оф Америка» яхача банка вице-президент Дж. Фишбери. цу банка директорий правлене председатель А. Гок, фецарча наькъий «Америкэн Эйрлайнз» яхача компанен вице-президент А. Боун, «Локхид Эйркрафт корпорейшн» яхача авиационни компанен вице-президент Сирил Картер, «Нортроп Эйркрафт инкорпорейтеда» президент У. Коллинс, «Гоффман электронике корпорейшн» яхача корпорацен президент Л. Гоффман,» «Дженерал петролеум корпорейшина» президент Р. Минклер, «Дуглас Эйркрафт компанен» вице-президент А. Рошлен, «Юнион йол компани оф Калифорния» яхача компанен президент А. Рубел, кхы дуккха а хIама лелалуча нахах бола викалаш а, Калифорнийски университета ректор Р. Аллени Лос-Анжелосерча кхыча вузий кулгалхой а, Джон Деспол яхача городерча производственни профсоюзий конгресса секретарь, моттигерча газетий дай а кхыбараш а.

Обеде вар цу тайппара США-ра СССР-а посол М. А. Меньшиков а Америке гIолла лелача А. И. Микоянацара кхы нах а.

ХIама лелалуча нахах болча Кулбехьен Калифорнерча викалашца дагаваьлар А. И. Микоян обеде, советско-американски вIаший юкъерча гIулакхий хьакъехьа хар ловш дола дешаш дувцаш.

Делкъел тIехьагIа А. И. Микояни цунна улувра новкъостийи автомашинашца Голливоде бахар. Цига уж чубахар «Парамоунт» яхача кинокомпанен студе. А. И. Микояна улув а ваьнна цунна из моттиг дIайовзийташ вар компанен вице-президент Фрэнк Фримэн. Цхьан хана советски кинематографегара дукха хIамаш Iомадаьд американски кинематографено, аьлар Фримэна.

Кинош кийчдеш йолча шин студе кхы а вахар А. И. Микоян. Цо цига къамаьл дир цIи хезза болча американски киноактерашца Марлон Брандоцеи Джерри Льюисамцеи, хIаьта иштта кино кийчдеш боахкача кхыча артисташцеи. Цул тIехьагIа А. И. Микояни цунна улувра новкъостийи чубийхар. Цига цар къамаьлаш дир Голливудерча режиссерашца, сценаристашца, артисташца.

Саррахьа моттигерча телевизионни студе къамаьл де хьийхар А. И. Микоян.

13-гIча январе Iурра самолетаца Нью-Йорке дIавода А. И. Микоян.

Л. ВЕЛИЧАНСКИЙ.

В. ПАРАМОНОВ.

Еррригача гIалгIай йиIигаша деша деза

ТIеххьарча ах-бIаь шера доккхий хувцамаш хиннад дунен тIа. Цу заман чухь капитализман дукъа кIалхара дайннад Советски Союза а кхыйолча социалистически мехкий а халкъаш. ХьатIаэттай дунен кхыча мехкий халкъаш мукъадоахаргдола зама, массанахьа хургйолча цивилизацени лаккхача культурани зама, атома, Iилман кхетама зама.

Цу хьакъехьа доккхий декхараш да советски школанна хьалхашка латташ. Боккъалдар аьлча школо кийчбе беза хургйолча коммунистически общество — из кастта хургйолаш а я — бахаргбола кхетаме бола нах.

ХьатIаэттача заманца вай гIалгIай халкъа культура нийсйича дуккха хIамаш дагадох. Культура хьоаеча хана эггара хьалха сона дагалаттар дешар да. ХIана аьлча дешаро мара е йиш яц культура. Дешарах хьакъаьста йола культура йоацаш я. Дешара хьакъехьа дикка толамаш даьхад гIалгIаша тIеххьарча шерашка. Цхьабакъда из дош хIанз а дукха кхоачамбоацараш юкъе долаш да. Къаьстта эсала лел кхалнахага дешийтилга.

Дуккхача гIалгIашта юкъе лелаш я йиIигага дешийта дезац, цунна хIамаш тегеи дуа хIама кийчдеи хайча тоъаргда яха уйла. Цхьаькха уйла а я: шоай виIийна йоалае саг лохача дас-нанас йиIий тайпен даинанеи дейзачул тIехьагIа хоатт: «Маха баккха хой цунна? Дуа хIама кийчде, барзкъаш дитта хой цунна?» Цхьабакъда наггахьа мара хаттац:» Дийша йий из, малагIа специальность йолаш я из, общественни вахарца дакъа лоаций цо?» Уж хаттараш доацаш вож лакхе вай доаладаь хаттараш дечарна хац кхыметтел хоза барзкъа тега а мерза дуа хIама кийчде а саг дийша хила езилга. Ховш ма дий кIезига дийшача портнихас мел во барзкъаш ду.

Кхалнаьха дуккхача декхарашта юкъе керттерчарех да бераш нийса хьалкхедар. (Цу декхарех маIсаг мукъа ва ала-м валлац со, цхьабакъда цун доккхагIа дола дакъа кхалсага тIа дус). Мел хала да дешанза йолча кхалсага шийн бераш хьалкхеде. Цу хьакъехьа нанна шийн бераш дезар кIезига да. ХIара нанна а деза уж-м дукха. Бер-м зIамига долча хана денз дикадар, водар къоастаде ховргдолаш, кхетаме хургдолаш, наха пайдане бола къахьегам безаш хургдолаш, хьалкхеде деза. Дийшача кхалсаго-м (иштта е вешта) уж декхараш кхоачашдергда, халагIа да дешанза йолча кхалсага. Цунна мотт берашта барзкъа тIа а дийхача, цунна дуа хIама а кийчдича, шийга ла ца дийгIачоа тIоара а техача гIулакх доалаш да. Дешанза йолча сага кхы ха а хац, е цунгара кхы совгIа хьадеха йиш а яц.

Деша ухача а деша даха ха йоацача а бера дукха хаттараш хул шийн даьга е наьнага (дукхагIа йолча моттигашка наьнага) де тезаш. Цу хаттараштa нийса жопаш тела деза. Дийша йоацача нанна могаргдац дунен, Iалама дешай хьакъехьа бера нийса жоп дала. Цхьацца хаттараш деш бер шийна кIордадича цу тайпарча нанас оал: «ДIавалал сона юхера, кIордаваьв сона хьо!» Цу бера кхы безам хургбац хIама хатта а хIама довза а.

Цхьаькха зене оамал хьоае безам бар са. Дуккхаза а нийслу дас-нанас 8-9 шу даьннача шоай йиIига пандар эцаш. Цунца Iехайийя дешарах хьайоакх цар из, е цун шийн а безам хилац пандар Iо а билла, книжкаш хьаэца. Пандар Iомабар-м дика да, цхьабакъда дешара цо Iоткъам беш хилча из мегаргдоацаш гIулакх да.

Деша дагIача бераштa юкъе дукха я гIалгIай йиIигаш, цхьабакъда деша ца ухаш я дукха-м. Иштта, Буро-кIалха вахача Белокиев Якъупа деша аха езаш кхоъ йиIиг я, дешаш цхьаккхе а яц. Кхы а ба шоай бераш деша ца ухийташ бола нах. Цар массане цIераш яха еза аьнна хетац сона. Уж тайпа нах масса юрташка хIана бац аьнна хургба.

Школе дешаш йоацаш йиIигаш хилара гIулакх мегаргдоацаш да. Цу гIулакха боккха теркам тIабахийта беза тайп-тайпарча общественни организацеша: партийни, советски, комсомольски, профсоюзни. Шоай йиIигаш деша ца ухийтача наха юкъе цахаддаш кхетаме болх лелабе беза. Цхьабакъда цу гIулакха чIоагIа духьал болча наха таIазар де деза (гIод тохаш, балхара дIабоахаш е кхыча тайпара). ГIалгIай йиIигаш деша ца ухаш хилара гIулакх бебашха доацаш хила йиш яц прокуратуран органаш а.

М. ВЕДЗИЖЕВ,

Буро-кIалхарча школан директор.

Хьинар дола кхалсаг

Ужахова Iабдурахьмана Люба Грознерча № 2 йолча швейни фабрике мотористкал болх беш я. Наха юкъе ше белгалъяла гIертац из, ше даьчох е доккхал деш а яц. ХIаьта цудухьа дукхагIа доалу из, дикагIа лоархI из кхыча наха.

... Плащаш тега йоккха цех. Дуккхача хIамаш тегача электрически машинаша цхьатарра цахаддаш таташ ду. Кадайи нийсеи деттача кулгаша чоалхане операцеш ю.

— Ася! — йоах Ужахова Любас шийна лалла болх беш йолча йоIага, — материала ка ма етта, ритм толхаю Iа, ха а йов хьа совленна.

Хамирзуева Асяс теркаме ладувгI Любас шийга яхачунга, хIаьта шийгара даьнна гIалат цу сахьате тоа а ду цо.

— Люба! Хьажал, тай хIана тед са машино? — хетт Любайга Мурдаева Хаврас, хIаьта Любас цу минуте цунна гIо а ду.

Новкъосташта гIо делга Любас шийн сийлен декхар лерхI. Дика дагадоагIа цунна, ше балха енача хана шийна кхыча говзагIа болча болхлоша даь новкъостал.

— Доккха новкъостал дир сона, — йоах Любас, Ханзиева Надежда Васильевнас. — Теркаме а безаме а сога хьожа а хьожаш, чIоатIдора цо сай низех со тешилга. Дикка гIо дир сона Шаулова Лорас а дуккхача кхыбараша а.

Новкъостий гIонца, шийн хьинарца эггара дикагIчарех лоархIаш хьайоагIа Люба. Беттагара-беттага ювлаш, Любас шийн производственни план кхоачашъю 160—200 процент, цхьабакъда, цунах тоъам беш яц из. ССКП XXI-ча съезда накъа йодаш, Любас лаьрхIад шийн толамаш совдахарал совгIа ерригача цеха, ерригача фабрикан болх айбар духьа а шийна могар де.

Ше кхо ца еш къахьегар бахьан долаш Ужахова Люба шийн фабрикан болхлошта юкъе йоаккха авторитет йолаш я. Фабрикан коллективо Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета депутатал харжа оттаяьр из, хIаьта вай республикан къахьегамхоша НГIАССР-а Лакхехьарча Совета депутатал а хержар из. Цул совгIа, Ужахова Люба НГIАССР-а Лакхехьарча Совета Президиума член а я.

Фабрике ше беш болча хьинарерча балха нийсса боккха болх бу цо Президиуме а. Цо дакъа лаьцар зIамигача спекуляцех бола бехктокхам чIоагIбарах дола дош кийчдеш. Дукха ха йоацаш из хьежа яьлар райисполкомашка йолча административни комиссей балхага. ХIанз из хьожаш я дукха бераш долчеи цхьаь болчеи ноаношта новкъостал дарах дола закон кхоачашдарга. Цунца цхьана из хьажа еза городе массанега дешийтара закон мишта кхоачашду.

Дуккха чоалханеи бехктокхамеи болх бу НГIАССР-а Лакхехьарча Совета Президиума члено Ужахова Любас. Цу балхо дог гIоза а доакх цун, сина салоIам а бу цунна.

Ужахова Люба ше мукъа йолча хана эрсий мотт Iомабеш я. Цунна хьехаш йола Анна Петровна чIоагIа раьза я шийн дешархочоа. Ше дешаш хинна ца Iеш фабрике нохчийи гIалгIайи кхалнаха эрсий мотт Iомабергбола кружок вIашагIйолла гIерт Люба. Деррига а де кхоаю хьинар дола из кхалсаг.

С. АЙДАМИРОВ.

Говза пхьар—слесарь

Вай мехка хIара шера-шера юртбоахама производство чоалханерча кердача машинашца Iалашъеш латт. Цунна хьажжа къаьст-къаьстача юртбоахама къахьегамхой говзал а лаккхагIа хила езаш хул.

ХIанз чоалханера юртбоахама машинаш балха юкъе йоалайича денз, — йоах Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен юртбоахама опытни станцен кузнеца нов. Скороходов Емельянас, — тхоай балха говзал лакхъе езаш хилар тхо.

Емельяна Игнатовича болх беча моттиге тхо дахар опытни станцен техникаца нов. Кашинцевца. Цу хана говза пхьар воаллар шийн гIончаца Обругов Салманаца «СУБ-48» яха сеялка тоаеш. Цар чехка а дика а беча балха бIарахьежача ховргдар уж говзал йоаллаш пхьараш болга.

Тхоашта цу говзача пхьараша дика болх белга гучадаьлча, оаха хьаьттар нов. Кашинцевга, мишта кхоачашъю Скороходовси, Обруговси шоай балха нормаш, аьнна. Царна шоай болх дика вIашагIболла харах эггара лохера цар процент 150 я, аьнна жоп делар тхона нов. Кашинцевс.

Говзача пхьараштa-слесараштa шоай болх дика лелабе ховш хиларах опытни станцен йиш хиннай деррига макхаши, нохараши тоадаь йистедаха. Иштта укх деношка сеялкаш а я тоаяь йистеяргйолаш.

ССКП XXI-гIа съезд хьайеллача денга ерригa юртбоахама машинаш тоаяь яха лаьрхIа къахьегаш ба укх деношка говза пхьараш.

Из хургда цар съезда накъа болхаш кийчдаь совгIат.

М. ТКАЧЕНКО.

Дукха балха говзалаш Iомаераш

Ди тIехьа шерагIа яржаш латт вай республикерча предприятешка ССКП XXI-гIча съезда сийна коммунистически къахьегара йола социалистически ях. Цу кердача боламе эггара дикагIа дар да новаторашa дуккха а балха говзалаш Iомае аьнна доладаь гIулакх. Къаьстта дика дIаоттадаьд из гIулакх Крекинг-заводерча номер 2 йолча цехе. Технологаш Iомабеш хилар номер 2 йолча цеха слесараш Мельники, Перкови, Ишини, Усенкови. Уйла тIаяххийта дика дешарах 59 технолого кхы тIа слесарий болх а Iомабир. Дика толамаш даьхар дешар тIехь операторашa Безобразовси, Проценкоси, Баклановси, кхыбарашеи.

Во латтац шоллагIа специальность Iомаяра болх номер 13-14 йолча установке а. 23 саго технологийи 18 саго операторий-монтерийи балхах экзаменаш дIаеннай. Заводе шишша-кхоккха балха говзалаш Iомаяь 137 саг ва, цул совгIа говзал Iомаеш цхьоалагIча цехера дуккха нах юкъе болаш группа а я.

А. ДОДОВ.

Студентий дика гIулакх

Новкъоста Н. С. Хрущевс партен XXI-ча съезде ергйолча доклада тезисашта жоп а луш, Наьсарен зооветтехникума студенташа лаьрхIад, 1959-гIча шера 1-гIча январе денз техникума общежити а дешара-опытни часть а цIена лелаеи шоай низаца физкультурни зал хьалъеи, районе ялх га дIайогIеи, совхоза отделенешта цIе уголокаш хьалъеча новкъостал деи, иштта кхыдараши. Из да Наьсарен зооветтехникума студентий дика гIулакх.

В. ЦЕЧОЕВ.

Керда машинаш хьаяр духьа

ССКП Централъни Комитета декабрьски Пленуме Н. С. Хрущевс, тIехьара дош ше оалаш вай мехка ушалаш тIайола лаьттан дукха хиларах лаьца къамаьл дир. Уж лаьтташ ушалех цIен а даь тоадарна шийн тайпара техника эш. Из тайпа мелиоративни техника хьаярна дукха металл эш. Цудухьа, тиша аьшк лохьаде аьнна кхайкарал дича мегаргдацар - хьогI, цунах цхьадола дакъа мелиоративни техника хьаярга а дохийтаргдолаш? Миллионаш тонна лохьаде йиш яр из.

Никита Сергеевич Хрущева уж дешаш Советски кагирхоша а санна гIадбаха тIайийцар Нохч-ГIалгIайчен кагийча нахеи мехкарашеи.

Ушалаш йокъаярна йола машинаш хьаеча дакъа лаца безам болаш шоаш хилар дукха дийцар Шелковской районерча комсомольцаша. НГIАССР-е хьалхарчарца яхь кхайкайир цар тиша аьшк гулдарна. Цар декхараш тIайийцад январь беттехьа а гул а даь, 226 тонна тиша аьшк дIадала, аьнна. ХIара комсомольцо 100 килограммал кIезигагIа лохьадергдац из. ВЛКСМ обком раьза хилар Шелковской районерча кагирхоша болабаьча патриотически болама.

«Оаха а гулдергда тиша аьшк, ушалаш йокъаергйола машинаш дукхагIа хьаярна» — йоах республикан предприятешкарча къоначa болхлоша. Къаьстта безаме тIайийцар из гIулакх таражни оборудовани еча завода комсомольцаша. 1958 шера 400 сом совгIат делар царна тиша аьшк гулдарах. ХIаьта хIанз, новкъоста Н. С. Хрущева дешаш дийшачул тIехьагIа, кхы а дукхагIа низ тIабахийта из болх беш ба уж.

Каст-каста воскресникаш хул заводе. Тиша аьшк гулдара балха завода кагирхой оарцагIабоахаш, хьалхле лелаеш ва цига комсомола комитета секретарь вола нов. Павлов Юрий.

Я. БЕРГЕР.

Завода балхацара кхоачамбоацараш

1958-гIча шера йоагIа план 51 процент мара кхоачашъяьяц Наьсарен кирпишкий заводо. Из да завода кулгалхоша йоагIача бесса йоакхо ца еш шоай болх ладара лелабар. Сезонах болх бе йолалуча хана завод дика кийчъяь яцар. Из бахьан долаш кирпишкаш хьаярна сменах йоагIа план кохачаш ца еш юсар.

Ерригa хьайийцача заводо шийн декхар кхоачашдаь деце а, цига ба шоай гIулакх а довзаш, кхоачамбоацарех дог а лазаш, шоашта сменах йоагIа нормаш даим тIехкхоачаш а еш бола болхлой.

Нов. Н. С. Хрущевс партен XXI-гIча съезде ергйолча доклада тезисаши декабрьски Пленума материалаши ювцаш хиннача собране болхлоша тIайийцад доккхагIа дола декхараш: оборудовани итт ди хьалха ремонт яь яккха. Шоай дош кхоачашдергдолга хIанзехьа а хьахьокх цар. Ши ди хьалха баьннаб уж черепични цехе переустройство яь, цул совгIа, кирпишкий цехе латта транспортери глиномешалкеи а ремонт яь йистеяьккхай. Болхлошта юкъе балха дикагIа кайоалаш ба н.н. Мархиев Ахьмади, Аделов Михаили, Самойлин Виктори.

ХIанз керда шу доладенначул тIехьагIа завода кулгалхой декхарийла ба дахача шера хинна кхоачамбоацараш балха юкъеда дIа а даьха, шоай хьинар алсамдоаккхаш болх бе.

Из хургба цар 1959-гIча шера йоагIа план кхоачашъярна хьалхара гIа.

С. МУХИЕВ.

Майрачарна Сийлен грамоташ еннай

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиумо Указ тIайийцар, республикан дуккхача болхлошта, колхозникашта, инженерно-технически болхлошта, гIулакхебараштa, соахка июль бетта хий Iаьржа гIа денача хана цар нах а паччахьалкхени колхозийи хIамаш а кIалхара йоахаш дика болх барах Сийлен грамоташ яла, аьнна.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота еннай Ачхой-Мартановски района «Лермонтовски »совхоза комбайнера М. Абулвахабовна, «Сельстрой» треста бульдозериста Г. Я. Бабенко, «Малгобекнефта» нефтепромыслови управленен хий Iалашдеш йолча цеха слесара И. А. Ворожко, Гудермесски района участкови Брагунски больницен медицински сестрайна В. И. Ивановaна, «Гудермесски» совхоза 4-га отделенен доярkана З. Контаевана, пенсионера И. Н. Старчака, иштта кхычарна а. Берригa совгIаташ деннараш 104 саг ва.

„Нохч-ГIалгIайчен историн чухьхинкачох“

Дукха ха яр «Красни Молот» заводе болх беш бола нохчийи гIалгIайи кагирхой хинна цаIеш кхыча къамех бола кагирхой а Нохч-ГIалгIайчен дIаяхача ханарча историех дар ха безам болаш бола. Укх деношка кхоачаш хилар дуккхача хана цар са тийсар. ЧIоагIа сакъердам хинна, безам тIа баха ладийгIар кагирхоша Нохч-ГIалгIай историни, литератураи, меттеи Iилма-тохкама института директора Iилман балхах волча заместитела, писатела нов. Х. Ошаевс йийшача «Нохч-ГIалгIайчен историн чухь хинначох» яхача лекцега. Къаьстта боккха сакъердам хилар цунах нохчаштеи гIагIаштеи.

ЛадувгIаш хиннараша тийннача дуккхача хаттараштa жопаш а делар новкъоста Ошаевс. Доккха баркал аьлар кагирхоша нов. Ошаевна.

Хь. Медови С. Аушеви,

«Красный молот» завода болхлой.

ЛоархIаме гIулакх

Керда цIабаьхкача наха цIенош хьалдеча эша хьу Iалашъе чIоагIа хала хул. Цхьабакъда из гIулакх аттача даккха йиш йолаш да. Масала: дукха хьу дIайода ийна а тховна а дехкача гIайбашка. Царна меттел аьшка бетони гIайбаш дехка мегаргда. ГIуми жагIеи вай районашка маэшша да. ХIаьта цемент Iалашъе дукха аттагIа да хьу Iалашъечул.

Ховш да «Старогрознефта» нефтепромыслови управленен гIишлоний-монтажни цеха коллективо гIишлош хьалъеча дIайода тайп-тайпара аьшка бетонни хIамаш хьаелга. Нохч-ГIалгIай совнархоз декхарийла я гIишлош хьалъеча хьуна меттел дикка моттиг дIалоацаргйола тайп-тайпара аьшка бетонни оатхалаш арахецара гIулакх чехкагIа чакхдаккха. Аьшка бетонни хIамаш хьаечара болх механизаци яь тоабе беза, цул совгIа цига эшаш йолча оборудованеца Iалашъе еза.

Из гIулакх чехкагIа чакхдоале, хьалдеча цIеношка дIабода мах кIезига а хургба, цIенош чехкагIа а дергда.

А. ТИЩЕНКО

Юрта къахьегамхошта дика банеш хила еза

Денгара-денга тоалуш латт советски халкъа хьал-торо. ХIанз городе меттел юрташка а я тайп-тайпара юкъара учрежденеш — больницеш, яслеш, детсадаш, клубаш. Юрта бахача наьха хьал-торо айяларга хьажжа лакхлу цар цу учрежденешкара дIадехар а.

Ховш да дика меттел нормальни хьалаш долаш ваха везача сага а банеш хиланза яргйоацаш йолга. Цу хьакъехьа кIезига дувца деза аьнна хет сона.

Вай республике цхьайолча йоаккхийча районашка а цхьацца бани мара яц, хIаьта уж а райцентрашка хул. Иштта Советски, Веденски, Наьсарен, Курчалоевски, Первомайски районашка цхьацца бани мара яц. Райцентрашта гаьна ядача юрташка баха нах бане баха йиш йоацаш ба. БIарччача районе цаI хинна а бани хилча-м хIама а дацар, цхьайолча районашка-м, масала, Саясановски, Ножай-Юртовски районашка, вIалла я а яц банеш. Цу районий райисполкомаша хIанз а терко яц цу гIулакха.

Сона хетачох, из гIулакх кхы тIехьадалийта йиш йолаш а дац, хIаьта хIара юрта къаьстта бани хьалъе а еза.

В. С. ПЛИСС.

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

Тахан кинотеатрашка

Тахан кинотеатрашка

«Родина» яхача кинотеатре «Наурис». Долалу 9, 10.50, 12.40, 2.30, 4.20, 6.10, 8, 9.50.

Челюскинций цIерахча кинотеатре Йоккха зал — «Ши Федор». Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — «Ши Федор». Долалу 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30 8.30, 10.30.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора—2-41-23, редактора зам.—2-07-01, партийни вахарен письмойи отделий — 2-25-72, корректорске — 2-30-91.

СФ00220

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, Грозный, Революцен

Заказ № 356